

Publicació
de Rosa Sensat

juny 2002

PERSPECTIVA

ESCOLAR 266

Acolliment
i diversitat
lingüística

L'òpera arriba
a l'escola

Escriure contes
de ciència

La supressió
de les annexes

Juny 2002

P E R S P E C T I V A E S C O L A R 2 6 6

Edició i Administració:

Associació de Mestres Rosa Sensat.
Av. de les Drassanes, 3 • Tel. 934 817 373
Fax: 933 017 550 • 08001 Barcelona
E-mail: pescolar@rosasensat.org

Consell de Redacció:

Josep Callís, Antoni Domènech,
Dolors Freixenet, Quim Làzaro, Marta Mata,
Elena Noguera, Joan Pagès,
Antoni Poch, Maria Torres

Directora:

Carme Tomàs

Directora adjunta:

Mercè Comas

Secretària de Redacció:

Carme Suaz.

Disseny gràfic:

Vilaseca/Altarriba

Coberta:

Jordi Lascorz

Composició i muntatge:

Núria Hortal, Inge Trowsky

Dibuixos:

Werner Thöni

Fotòlits:

SerGraDi, S. L.

Impressió:

Romanyà-Valls

Subscripcions i distribució llibreries:

Associació de Mestres Rosa Sensat

Dipòsit legal:

B. 2090-1975-ISSN: 0210-2331

Subscripció anual:

Preu soci: 41,60 euros. Preu no soci: 46,25 euros.
P.V.P. 5,15 euros.

Editorial:

Com ens ha anat aquest curs que s'acaba? 1

Monogràfic:

Acolliment i diversitat lingüística.

Aprenentatge, llengües i tecnologies de la informació i la comunicació.

Oriol Guasch 2

Oh, benvinguts, passeu, passeu...

Miquel Àngel Essomba 11

Acolliment lingüístic. *Margarida Falgàs,*
Mariona Ventura, Dolors Vilanova

i Roser Camps 20

Projecte d'incorporació tardana de l'IES

Josep Brugulat de Banyoles.

Albert Bayot i Lluïsa Geronès 35

Això no és Babel. L'aprenentatge de la llengua oral a l'escola Germanes Bertomeu.

Claustre de Mestres del CEIP Germanes Bertomeu de Mataró 46

Taula intercultural: una xarxa d'intervenció social. *Maite Irazola* 52

Bibliografia complementària.

Biblioteca Rosa Sensat 58

Escola:

Música a l'escola.

L'òpera arriba a l'escola. La Flauta Màgica

de Mozart. *Claustre de professors del*

CEIP La Canonja (Tarragona) 64

Contes de ciència.

Escriure contes de ciència.

Una aventura literària. El viatge de

l'Òvit. *Marta Valls* 75

Fem contes de ciència. *Mariona Domènech* 79

Mirades:

La supressió de les annexes, Sienkiewicz,

el Mío Cid i Charlton Heston. *Jaume Cela* 84

Novetats:

Novetats bibliogràfiques. 87

El racó dels navegants. Orientació professional 89

Cartellera.

93

R O S
S E N
S A T

Amb el suport de:

Com ens ha anat aquest curs que s'acaba?

El curs 2001-2002 és a les acaballes i s'imposa fer-ne un breu balanç.

Aquest no és un curs qualsevol, millor dit, aquest és un curs per avaluar minuciosament i globalment. Minuciosament, ja que són molts i significatius els signes dels canvis i tendències que ens alerten i preocupen els que treballem per una millor escola per a tots. Globalment, perquè sense una panoràmica ampla de polítiques a escala mundial no podem veure l'abast del nostre present més proper.

Vàrem començar aquest curs amb un 11 de setembre, que ha de quedar fixat a les nostres retines com si de ciència-ficció es tractés, i l'hem continuat en una tònica semblant, veient visions, sentint-nos ploure damunt, una llei d'educació darrera d'una altra (LOU, Formació professional, decret d'humanitats) i ara, com a acomiadament del curs, la que en diuen de «CALIDAD». Ens adonem que tantes dissorts no poden venir juntes casualment.

Si aquell trist 11 de setembre donava carta blanca a les polítiques del Sr. Bush, d'impacte mundial, els països democràtics europeus s'han alineat en una tendència semblant, i a l'Estat espanyol s'han pogut manifestar decisions i maneres de fer que ja creïem desterrades per sempre. Vegeu si no el «decretazo», per si no en teniu prou amb la legislació dels temes educatius...

Mentre la Cimera de Brasil proposa repensar la globalització, obrint una porta d'esperança al futur d'un món més just i solidari, contemplem com cristal·litzen els conflictes a tantes parts del món: esclata la crisi argentina; la contínua arribada de «pateres» ens va recordant la insuficiència de les lleis per resoldre els corrents migratoris. I el conflicte israelià-palestí?... i tants d'altres.

Més a prop nostre, fem avaluació del curs. Podem posar en els havers un capital immens: mestres, professors i professores, professionals motivats, implicats a educar els millors actius del nostre país, infants, adolescents i joves. Cal valorar també la perspectiva d'obertura al món, que demostra la implicació dels centres educatius en tantes iniciatives ciutadanes. Voldríem ressaltar la vinculació al moviment per la sostenibilitat, concretat en les Agendes 21 escolars.

La comunitat educativa en el seu sentit més ampli està per la labor, com ho han evidenciat durant aquest curs dos fòrums de debat sobre l'educació: la Conferència nacional, de la qual esperem properament conclusions i mesures associades, i el Fòrum escola-ciutat, que ha posat el punt de mira estratègic en l'estreta interrelació amb què tots estem implicats en la més important aposta de futur: L'EDUCACIÓ.

Ara bé, són unes quantes les coses que ens preocupen i que voldríem superar: detectem progressivament un retrocés en l'ús del català, malgrat els esforços indiscutibles de l'escola.

L'acolliment dels nois i noies nouvinguts: les polítiques i els recursos que s'hi destinen no són suficients, i les conseqüències són d'ampli abast. L'atenció imprescindible de l'Administració a l'escola pública, de la qual n'és el titular. Ens preocupa la tancada d'aules i la retallada de plantilles de l'ensenyament públic, mentre s'amplien les subvencions a l'escola privada.

No volem ni podem ser exhaustius en l'enumeració d'aspectes que ens van bé o que volem millorar. Hem de posar-nos-hi tots. Seguirem treballant pel nostre alumnat colze a colze amb tots els implicats, malgrat la nul·lada. Aprofitarem l'estiu, carregarem piles...

Bones vacances!

2 Acolliment i diversitat lingüística

L'autor exposa a bastament com la llengua, com a instrument fonamental en la nostra vida, està canviant a causa dels contactes i la barreja de grups culturals i lingüístics i dels nous instruments telemàtics. Explica com aquest fet afecta les nostres escoles i quina és la nova realitat plurilingüística a les aules.

Aprentatge, llengües i tecnologies de la informació i la comunicació

Oriol Guasch

Departament de Didàctica de la Llengua i la Literatura. UAB

Està força estesa la consciència que la inestabilitat s'ha instal·lat en molts àmbits de la nostra vida: tot hi canvia contínuament i a una gran velocitat. El món de l'ensenyament, des de les escoles bressol a les universitats, és un d'aquests espais en què la fugacitat de les situacions i les idees crea perplexitats, angoixes i maldecaps a tothom. Participar en la cursa d'adaptació a aquesta realitat canviant fa prendre consciència de la perillositat de l'empresa: circulem per carreteres poc conegudes a una velocitat considerable i sense tenir temps de pensar gaire les decisions que cal prendre a cada moment.

Un dels àmbits afectats per aquesta bogeria de la novetat contínua és el de la llengua. La llengua és un instrument central en la vida dels humans: és fonamental en la nostra activitat comunicativa, és a dir, en l'intercanvi d'informacions amb els altres; en la nostra activitat de representació del món, o el que és el mateix, en la conformació de la nostra consciència; i en la definició del nostre gregarisme, o sigui, en la nostra adhesió racional i afectiva a determinades maneres de viure i de veure el món i la vida que tipifiquen els grups humans.

Per aquests tres motius hi ha un acord general a acceptar aquesta centralitat també en el camp de l'ensenyament, encara que això no vol

dir que aquesta creença compartida sigui concebuda de la mateixa manera ni amb la mateixa intensitat per tothom.

Doncs bé, aquest instrument fonamental en la nostra vida està canviant, entre d'altres possibles motius, per causa de les novetats que es produeixen en dues grans àrees: a) els canvis en les nostres possibilitats de desplaçament i de comunicació, que han facilitat el contacte i la barreja entre grups lingüístics i culturals diversos, b) els nous instruments telemàtics i informàtics, que estan modificant la nostra relació amb la informació i el coneixement: la informació al nostre abast es multiplica dia a dia en una progressió geomètrica, i els nous instruments per rebre-la i produir-la incideixen en el contingut mateix d'aquesta informació i en la manera com fem la llengua per vehicular-la.

El plurilingüisme a les escoles

El plurilingüisme està instal·lat en el nostre currículum i a les nostres aules. D'una banda el català i el castellà, i una (o dues) llengües «estrangeres»¹ han de ser ensenyades i apreses a l'escolaritat obligatòria. De l'altra, les nostres aules són menys homogènies que mai des del punt de vista de les llengües familiars dels escolars. És veritat que globalment el percentatge de població escolar immigrant procedent d'altres estats és encara petit entre nosaltres si el comparem amb el d'altres països europeus, però també ho és que aquesta mena de població augmenta dia a dia, i que en moltes zones i en moltes escoles el mosaic lingüístic de les aules és impressionant. (Curiosament aquest fet ha coincidit amb la tendència de l'Administració a establir criteris homogeneïtzadors en el tractament de les llengües al currículum i a limitar les possibilitats dels centres d'adaptar-lo a la seva situació particular.)

Hi ha dos principis respecte del tractament de la llengua a les aules de l'escolaritat obligatòria que, almenys sobre el paper, pràcticament ningú no discuteix: que l'aprenentatge de la llengua consisteix en l'aprenentatge del seu ús, i que la vehiculació i la construcció del

1. Utilitzo per comoditat el terme «llengua estrangera», tot i que, amb raó, ha estat posat en qüestió per la seva ambigüitat.

4 Acolliment i diversitat lingüística

coneixement es duu a terme fonamentalment a través del llenguatge verbal. Com a resultat d'aquestes creences (segurament des de sempre en l'àmbit de l'educació infantil, de fa molts anys al de primària, i més recentment al de secundària) s'ha anat afermant la idea que tot mestre, tot professor, ensenyi el que ensenyi, ensenyi llengua.

Ara bé, de tots dos principis es pot deduir, també, una afirmació simètrica i inversa a la que acabem de formular: que els mestres de llengua, vulguin o no, ho són també d'altres àrees. Aquesta segona afirmació es posa damunt de la taula cada dia amb més força pel professorat de llengües estrangeres, que clama perquè a les escoles i els instituts hi hagi espais d'ús real d'aquestes llengües, és a dir, que s'hi imparteixin assignatures del currículum.

Això no vol dir que no distingim espais específics de formació que corresponguin a una àrea lingüística ni que propugnem que al cap i a la fi tot el coneixement no és res més que llenguatge. Es tracta només de no separar de manera arbitrària en l'àmbit de l'ensenyament i l'aprenentatge allò que està estretament imbricat en la realitat extraescolar.

Si l'aprenentatge de les llengües consisteix en l'aprenentatge del seu ús, un ensenyament que vulgui ser eficient en aquest terreny haurà de promoure aquest ús a les aules. El que plantegem va més enllà de mesures més o menys aparatoses, però secundàries, respecte de la precocitat en la introducció de les llengües o de la dotació de determinades tecnologies. I és que cal que els equips docents de les escoles de primària i dels instituts de secundària tinguin la possibilitat (la preparació adequada i els suports externs necessaris) de dissenyar projectes lingüístics de centre en què es planifiqui de manera minuciosa la formació lingüística dels escolars i que aquests projectes tinguin la possibilitat (recursos humans suficients i estabilitat imprescindible dels claustres) de dur-se a terme.

Pel que fa a la diversitat lingüística de les aules, és interessant de constatar els reptes que planteja. Pel que fa al professorat de llengües, acostumat a tradicions metodològiques diferenciades i pròpies de llengües primeres i de llengües estrangeres, el situa davant la paradoxa d'estar ensenyant una llengua que és primera per a una part del seu alumnat, segona per a uns altres i estrangera per a uns tercers. La

resposta a aquest fet passa per sortir dels camins fresats i hibridar metodologies. Quant al professorat de les àrees no lingüístiques, aquesta diversitat l'acara a la dificultat d'haver de tenir en compte que la llengua que s'emptra a l'aula com a instrument vehicular de coneixements és usada amb relativa facilitat per una part del seu alumnat perquè la té com a pròpia o la coneix més, però amb dificultats de mena diversa per una altra part que no la té com a pròpia o que la coneix menys. Si la lectura d'un text demana més temps o la comprensió d'una explicació oral, un esforç suplementari a alguns escolars, els seus aprenentatges tindran un cost més alt que els dels companys. La presa de consciència d'aquest cost addicional i les mesures per atenuar-lo són, doncs, imprescindibles.

Les tecnologies de la informació i de la comunicació

La irrupció de la televisió, la telemàtica i la informàtica en la nostra societat ha comportat novetats en una pila d'àmbits de les nostres vides i està afectant també el món escolar. D'una banda, modifica els contextos d'ús de la llengua, les característiques dels textos que s'hi

6 Acolliment i diversitat lingüística

empren i les estratègies per rebre'ls i produir-los i, per l'altra, molt possiblement també les formes d'aprenentatge dels nostres escolars.

Els contextos d'ús de la llengua

La comunicació instantània a través de missatges escrits que ha popularitzat entre els adolescents la telefonia mòbil o la comunicació escrita molt immediata a través del correu electrònic ens situen davant de l'ús de la llengua escrita en situacions comunicatives noves, que mai no s'havien donat de la mateixa manera abans d'ara. Fins no fa gaire els interlocutors separats en l'espai, però no en el temps, es comunicaven oralment a través del telèfon. Ara aquest instrument o l'ordinador permeten de fer-ho a través de la llengua escrita, un recurs que era propi de les situacions en què els interlocutors estaven doblement separats en espais i en temps distanciats. Una tecnologia de la comunicació i de la construcció de coneixement, l'escriptura, emprada tradicionalment per emmagatzemar informació i valorada pel seu caràcter estable i permanent, tot de cop esdevé volàtil com un mot oral, quan s'empra en un intercanvi en una conversa en un xat o en un missatge de telefonia mòbil. Aquests nous contextos d'ús de la llengua escrita estan donant lloc a nous gèneres de text (noves maneres reconegudes socialment d'organitzar els usos de la llengua) i noves formes d'entendre les normes d'ús (per exemple, el canvi del valor dels signes de puntuació, l'acord a sintetitzar la representació dels mots, la simplificació de la sintaxi...).

Les noves formes textuais

Una de les característiques fonamentals de moltes de les noves formes textuais és el pes que hi tenen els factors no lingüístics, fonamentalment la imatge. A més de situacions en què la imatge, fixa o mòbil, o el llenguatge, oral o escrit, s'empren sols i aïllats com a instruments de comunicació, ens trobem davant d'una multiplicitat de casos en què llenguatge verbal i imatge es combinen en graus diversos (predomini de l'un o de l'altre) i amb relacions diverses (de complementarietat o de redundància) per esdevenir instruments de creació de significat, textos mixtos (verbals i visuals alhora).

Una altra de les característiques d'aquestes formes textuais és com

s'hi organitza la informació. En les webs i en els CD, per exemple, a banda de la combinació d'imatge i llenguatge verbal, ens trobem amb estructuracions dels continguts en què es trenca la linealitat convencional dels llibres. Aquest fet pot comportar, respecte del llibre, l'avantatge de fer més evident l'estructura complexa del pensament, però té també l'inconvenient, per als lectors poc avesats, de no marcar un itinerari de lectura. És a dir, demana més dels lectors perquè no els ofereix un camí per accedir a la informació, sinó que deixa en les seves mans la responsabilitat d'obrir-lo.

El processament dels usos lingüístics

Si els nous instruments de comunicació i d'elaboració de la informació i els nous contextos donen lloc a noves formes textuais, aquestes noves formes textuais demanen noves estratègies per al seu processament. Del que hem dit al punt anterior se'n desprèn la necessitat que tenim de reconsiderar les habilitats de recepció de la informació que ens cal desenvolupar. Així per exemple, ens caldrà ampliar-les i modificar-les per a la construcció de significats a partir de les noves formes de combinació de text i imatge o per no perdre'ns en textos sense un itinerari de lectura prefixat.

Però les novetats en el processament de l'ús de la llengua provenen no sols de les característiques dels textos, sinó també de les particularitats dels nous instruments que ens ofereix la tecnologia. Els ordinadors canvien les aptituds motores bàsiques a desenvolupar (no és el mateix dibuixar un traç amb un llapis que buscar una lletra en un teclat), modifiquen l'aproximació al domini de l'ortografia (podríem establir alguna analogia entre les calculadores i el domini del càlcul i els correctors ortogràfics i el domini de l'ortografia), faciliten de fugir de la peremptorietat d'una redacció cronològica dels textos (permet, amb poc cost, de començar per la part final la redacció d'un text) i fan menys costoses les revisions dels esborranys.

Noves formes d'aprenentatge?

No hi ha dubte que la irrupció de la imatge en la nostra vida ha comportat avantatges en molts terrenys. I hi ha qui l'ha contraposada al llenguatge verbal. Alguns creuen literalment i amb els ulls tancats en formulacions del tipus: «Val més una imatge que mil paraules».

8 Acolliment i diversitat lingüística

	Lectura	Visió
1. Control de la recepció de la informació	Autocontrolat	Heterocontrolat
2. Corregibilitat	Corregible	No corregible
3. Coneixements del lector	Facilitat d'accés als coneixements previs	Dificultat d'accés als coneixements previs
4. Convivialitat	Solitud, concentració i silenci	No són necessàries la solitud, la concentració i el silenci
5. Multisensorialitat	No multisensorial	Multisensorial
6. Grau d'iconicitat	No iconicitat	Iconicitat
7. Citabilitat	Fàcilment citable	Difícilment citable

Un assaig recent² ens alerta sobre el simplisme de les formulacions d'aquest tipus i relaciona la imatge i el llenguatge verbal amb dues menes d'intel·ligència diferenciades. Associa la imatge a un pensament en què, a través de codis icònics, es construeix de manera global la representació d'allò que es percep de manera simultània. I associa el llenguatge verbal a un pensament en què, a partir de codis alfabètics, es construeix de manera successiva la representació d'allò que es percep. Per això en el primer cas parla d'intel·ligència simultània i en el segon, d'intel·ligència seqüencial.

El quadre 1 recull de manera sintètica l'anàlisi d'aquestes dues modalitats de recepció de la informació a partir del paper que hi tenen els lectors (el *control de la recepció* i les conseqüències d'aquest control: la *corregibilitat*, la possibilitat de tornar enrere en la lectura i corregir una primera representació que es considera errònia, i l'*accés als coneixements previs* del lector, per relacionar i contrastar la informació que es posseeix amb la que ens ofereix el nou missatge), de les característiques diferenciades de la imatge i del llenguatge verbal pel que fa als seus contextos de recepció (*convivialitat*) i de la materialitat dels signes que s'hi empen (*multisensorialitat*, grau d'*iconicitat*, *citabilitat*).

2. R. Simone. *La Terza Fase*. Roma: Editori Laterza, 2000.

D'aquesta anàlisi, se'n dedueix que el màxim de facilitat el trobem en un canal en què no cal fer l'esforç de controlar i de corregir el que es rep, que és molt convivial, i l'accés al qual és relativament simple: perquè és multisensorial, perquè vehicula uns signes formalment molt pròxims a allò que representen (iconicitat) i perquè, en principi, no demana gaire reflexió. Sembla que la recepció del llenguatge escrit és més exigent amb els lectors que no la recepció de les imatges amb els espectadors.

En definitiva, la conclusió de l'assaig és que segurament la fatiga de llegir no pot competir amb la facilitat de mirar i que, per tant, la intel·ligència simultània, global i intuïtiva, està guanyant terreny a la seqüencial, analítica i lògica.

Conclusió

De tot el que acabem de comentar, en podem extreure dues grans conclusions. En primer lloc, que el fenomen del plurilingüisme al món educatiu només pot ser acarat amb solvència des d'una perspectiva global que plantegi de manera integrada l'ensenyament i l'aprenentatge de les llengües dels currículums, i que relacioni les àrees lingüístiques i les no lingüístiques. Totes les mesures parcials que no es prenguin en l'àmbit d'aquest marc general difícilment aniran més enllà de constituir pedaçs que emmascararan els problemes, però que no atacaran la seva arrel. En segon lloc, que les tecnologies de la informació i la comunicació no són mers instruments nous per dur a terme els usos lingüístics de sempre, sinó que modifiquen profundament aquest usos i les formes de construir coneixement que hi van aparellades. És primordial que l'escola atengui les demandes de processament de la llengua que es desprenen d'aquests usos, perquè les novetats fascinants de les noves tecnologies no acabin, paradoxalment, donant com a

نُونُو فِي السِّيَارَةِ

10 Acolliment i diversitat lingüística

resultat unes formes de pensament més pobres i primàries entre els nostres escolars.

Bibliografia

- UNSWORTH, L. *Teaching multiliteracies across the Curriculum*.
Buckingham: Oxford University Press, 2001.
- «El proyecto lingüístico de centro», dins: *Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura*, 13, 1997.
- «Nuevas tecnologías y enseñanza de las lenguas», dins: *Textos de Didáctica de la Lengua y la Literatura*, 24, 2000.
- «Ordinadors per aprendre llengües», dins: *Artículos de Didáctica de la Lengua i la Literatura*, 15, 1998.
- «Llengües, ètnies i cultures a l'ensenyament», dins: *Artículos de Didáctica de la Lengua i la Literatura*, 23, 2001.

L'article és una reflexió sobre la temàtica de si els models d'acollida dels estrangers nouvinguts han de ser els mateixos que els de la resta d'infants i adolescents autòctons. L'autor concreta diferents estratègies.

Oh, benvinguts, passeu, passeu...

*Oh, benvinguts, passeu, passeu,
De les tristors en farem fum,
Casa meva és casa vostra
Si és que hi ha casa d'algú.*

«Qualsevol nit pot sortir el sol»
Jaume Sisa

**Miquel Àngel
Essomba**

Departament de Pe-
dagogia Aplicada
Universitat Autò-
noma de Barcelona

Introducció

Els qui estudien el comportament humà expliquen que, en un procés de construcció de relació social, el primer moment de trobada entre les diverses parts és dels més determinants. Per aquest motiu és important –diuen– una bona preparació d'aquest primer contacte, ja que ens hi juguem molt de tot allò que pot esdevenir a continuació.

Quan traslладem aquesta reflexió al terreny escolar, observem que aquest principi es fa realitat per a tothom. Tots els que fem docència sabem que les primeres setmanes del curs són molt rellevants per a la dinàmica posterior del grup-classe, i ens esforcem a generar processos que satisfacin les necessitats que els alumnes de les diverses edats presenten. Si treballem a infantil, vetllem molt perquè el procés

12 Acolliment i diversitat lingüística

d'inclusió dels nouvinguts a l'escola es faci en condicions que respectin el seu ritme. Si som a primària, donem molta importància al pas de cicle (especialment de l'inicial al mitjà), i per sort ja és una realitat la preocupació i l'interès per atendre coordinadament el traspàs de primària a secundària.

El cas de l'alumnat d'origen estranger nouvingut no és a part. La necessitat d'acollida i de preparació dels primers moments d'aquests nois i noies, quan arriben als centres educatius, presenta elements similars als de la resta. Amb tot, resulta una paradoxa que aquest tema, per desconcert o per desídia, hagi estat una qüestió poc considerada pel sistema educatiu. És un primer pas el fet que l'Administració educativa faci un reconeixement de la necessitat de plans d'acollida als centres a través de les instruccions de curs. Però això no resol tot l'abast i la profunditat de l'assumpte. S'obren interrogants diversos sobre molts punts, dels quals convindria destacar com el més important el de plantejar-nos quin model d'acollida volem. Ha de ser el mateix que el de la resta d'infants i/o adolescents autòctons? Si és diferent, per quines raons, amb quines conseqüències? L'objectiu d'aquest article és proposar una reflexió sobre els dubtes i les certeses que giren al voltant d'aquesta temàtica.

Factors condicionants del procés d'acollida de l'alumnat estranger nouvingut

Abans de parlar de models d'acollida, però, proposem abordar una qüestió prèvia que ens facilitarà una comprensió més acurada dels possibles models d'acollida. Es tracta d'analitzar quines són les variables que els condicionen. Els contextos ofereixen oportunitats o entrebancs a la realització de plans en les institucions, i cal tenir-ho en compte si volem dur a terme una empresa que obtingui bons resultats. Per facilitar l'anàlisi, identificarem tres nivells: un d'àmbit general (variables sociològiques), un altre més específic d'àmbit escolar (variables pedagògiques) i un tercer centrat en l'àmbit personal (variables psicològiques).

Pel que fa a les variables d'àmbit general, proposem atendre la dimensió espaciotemporal:

Foto: Clara Elias.

- En relació amb l'espai, hem de fer referència als factors diferencials que es produeixen quan parlem de l'acollida en l'àmbit rural o l'urbà. Acollir infants o adolescents estrangers en una població petita i d'àmbit comarcal té uns avantatges significatius, com ara la facilitat de crear ràpidament entorns de socialització i ritmes d'acollida adaptables. En canvi, també hem de comptar que, en el supòsit que es produeixin resistències, les possibilitats de mobilitat i flexibilitat són menors. En l'entorn metropolità de Barcelona, aquesta darrera qüestió esdevé menor, però la impersonalització de les relacions en la xarxa comunitària, així com les dificultats de reconèixer el català, llengua vehicular de l'ensenyament i l'aprenentatge, com un idioma útil esdevenen inconvenients per implementar un bon pla d'acollida.

- I en relació amb el temps, hem de centrar la nostra atenció en el moment del curs en què es realitza l'acollida d'aquest alumnat. Si es tracta de principi de curs, aquest fet no diferirà amb tota probabilitat del procés general d'acollida de tot l'alumnat, llevat dels aspectes més lingüístics. Però quan es tracta d'una dinàmica de «comptagotes»,

14 Acolliment i diversitat lingüística

l'arribada progressiva durant tot el curs d'alumnes estrangers, aleshores el pla d'acollida ha de mirar-se des d'un altre vessant, en què la flexibilitat i la capacitat de reacció haurien de ser els principis rectors de l'estratègia d'acolliment.

Pel que fa a les variables d'àmbit escolar, proposem tenir en compte els processos d'escolarització que envolten l'experiència immediata d'aquest alumnat:

- En primer lloc, considerem determinant el procés d'escolarització prèvia, el qual ens marcarà la pauta de quin tipus d'orientació donarem al pla d'acollida pel que fa als aprenentatges, i sobretot no ens farà caure en el parany de considerar, igual que fa el Ministeri d'Educació, Cultura i Esports amb el projecte de llei de qualitat de l'ensenyament, que tot alumne estranger té retard escolar per definició.

- En segon lloc, és important que tinguem en compte l'etapa educativa en què es produeix l'acollida –infantil, primària o secundària– ja que els objectius educatius i la dinàmica institucional de cadascuna d'aquestes marca unes traces del tot incidents a l'hora de plantejar-se com acollir.

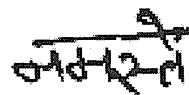
I en tercer lloc, pel que fa a les variables d'àmbit personal, proposem discutir sobre els elements configuradors dels processos de socialització primària:

- D'una banda, pensem que és bàsic tenir en compte la classe social de l'alumnat, dada que ens aportarà informació sobre dinàmiques familiars passades o presents, i que ens indicarà possibilitats futures de treball en un avenir immediat, pel que fa sobretot a nivell d'implicació del pare o la mare en el procés escolar, o la capacitat adquisitiva que permeti participar en algunes activitats escolars (colònies, compra de materials...) o extraescolars, espais de relació social molt positius a l'hora de dur a terme un procés d'acollida.

- D'altra banda, trobem que hem de fixar-nos en el nivell sociocultural de la família d'origen. No és extraordinari trobar-nos amb infants de pares o mares que fan feines poc qualificades, tot i que tenen titulacions universitàries. Aquesta variable ens proporcionarà informació sobre els recursos personals i el capital cultural amb què

podem comptar a l'hora de planificar una acollida adequada a la realitat específica de cada cas.

Com podem veure, cadascuna d'aquestes variables formen part d'un marc global d'anàlisi contextual que podem utilitzar com a instrument quan vulguem plantejar-nos l'organització d'un pla d'acollida construït des de la particularitat i la complexitat de cada situació concreta.

Hindi

Models d'acollida de l'alumnat estranger nouvingut

Entrant més de ple en el propòsit d'aquest text, per començar volem remarcar el fet que no té gaire sentit teoritzar sobre l'acollida de l'alumnat estranger nouvingut com un element a part de la dinàmica general dels centres educatius i de la seva pedagogia. Des de l'educació, a voltes tenim la temptació (que convertim en realitat) de crear disciplines de les disciplines de les disciplines, i aquest enfocament, en un panorama de transformació social de conseqüències incertes, molt sovint no contribueix a afrontar els reptes reals que es donen.

Per aquest motiu, en el moment de parlar de models d'acollida, sembla més enraonat centrar la reflexió des d'un marc teòric general i consolidat que ens permeti efectuar argumentacions coherents i fonamentades. En el tema que ens ocupa, trobem que el discurs pedagògic sobre la «diversitat» i sobre «l'atenció a la diversitat» resulta el marc òptim per reflexionar, ja que, en el fons, quan parlem d'acollida estem fent referència a estratègies d'atenció a la diversitat cultural i social d'alumnes nouvinguts.

Si donem un cop d'ull ampli a la bibliografia existent en matèria d'atenció a la diversitat, els darrers avenços de les ciències socials ens conviden a abandonar progressivament els models basats en el concepte d'integració i anar assumint, a poc a poc, el desplegament de models que es fonamenten en el concepte d'inclusió. És a dir, passar de considerar el procés d'ajustament de les necessitats individuals dels subjectes en els grups des d'una perspectiva solipsista i unidimensional (només considerant una característica de la persona –rendiment

16 Acolliment i diversitat lingüística

acadèmic, país d'origen, discapacitat física—), a tenir en compte aquest procés com l'impacte d'un compromís col·lectiu de tots els individus a garantir la satisfacció de les seves necessitats tenint en compte la multidimensionalitat de totes les variables que hi intervenen.

Partint d'aquests supòsits, ens atrevim a afirmar que l'acollida de l'alumnat d'origen estranger als centres s'ha de basar en el principi rector de la inclusió. Aquest principi, a la llum de les diverses pràctiques existents en el nostre país avui dia, es traduiria en la concreció de cinc estratègies:

1. L'acollida d'aquest alumnat no sols els afecta a ells mateixos, sinó també el conjunt dels contextos i sistemes en què aquests infants i adolescents es veuen immersos. Això significa que hem de tenir en compte la família, les entitats socials de l'entorn, etc... Algunes idees que ens poden permetre avançar en aquest terreny són:

- Tenir en compte les possibilitats formatives i socialitzadores del centre educatiu per als pares i mares d'aquests alumnes.
- Coordinar-se amb els agrupaments escoltes i els esplais de la zona per donar a conèixer aquest espai educatiu als nouvinguts.
- Disposar d'informació dels països d'origen per conèixer quin és el punt d'arrencada respecte a assumptes com ara l'escolarització, la visió sobre el centre educatiu, etc...
- (...)

2. La responsabilitat de dur a terme els plans i els processos d'acollida no són només els mestres i els especialistes externs, sinó tot el conjunt de la comunitat educativa. Algunes idees que ens poden permetre avançar en aquest terreny són:

- Crear la figura del tutor d'acollida en el centre, com a unitat de comandament global, que coordina els distints recursos existents en la institució i a l'exterior i vetlla per la coherència del conjunt, especialment en els primers moments, que és quan més desconcert es produeix.
- Crear la figura de la família tutora, uns pares o unes mares que des de l'AMPA assumeixen la responsabilitat d'acollir les noves famílies des de la perspectiva de la família mateixa, més enllà de les possibles aproximacions professionals.

Foto: Enric Sellés

- Potenciar activitats planificades, i realitzades pels mateixos alumnes en el moment d'acollir un alumne nou en el cicle.
- (...)

3. L'acollida no es fa en un aula o en un cicle, sinó en un centre, per la qual cosa cal vetllar per l'adequada transformació orgànica dels diversos recursos per possibilitar una necessària flexibilitat i adaptabilitat d'acord amb les oportunitats i dificultats que imprimeix l'entorn. Algunes idees que ens poden permetre avançar en aquest terreny són:

- Demanar un assessorament extern per construir un pla d'acollida des de tot el claustre.
- Ajustar els elements del Projecte Curricular de Centre que siguin necessaris per facilitar la implementació de fórmules flexibles per a l'acollida.

18 Acolliment i diversitat lingüística

- Vetllar per una distribució horària que garanteixi l'alliberament de professorat en un moment determinat, com també franges de treball que permetin l'entrada i sortida d'aquests alumnes sense afectar el treball ordinari.
- Promoure activitats globals de centre sobre valors, diversitat cultural, etc... que, des d'una dimensió intercultural, obrin espais de socialització i de relació més àmplia que la del grup-classe.
- (...)

4. L'acollida no es basa en l'aprenentatge de les llengües del país, sinó en l'aprenentatge de competències comunicatives globals, bo i reconeixent que l'alumnat en etapes d'ensenyament obligatori està encara en procés de desenvolupament i de maduració lingüística i comunicativa, amb independència de quin sigui el seu origen. Algunes idees que ens poden permetre avançar en aquest terreny són:

- Decorar el centre educatiu amb pòsters que recullin expressions, paraules senzilles, etc... en català, castellà i les llengües pròpies de les famílies d'origen estranger. Aquests pòsters podrien ser realitzats pels pares i mares.
- Donar importància i desenvolupar les habilitats comunicatives no verbals, a través de la plàstica, de la música, de l'expressió corporal, del teatre...
- Desenvolupar l'aprenentatge del català i el castellà dels nens i nenes d'origen estranger en espais combinats: uns en contacte amb la resta de l'alumnat autòcton (tallers de llengua) i uns altres específics que ajudin a consolidar estructures lingüístiques.
- (...)

5. L'expectativa i el procés de l'acollida no és propietat exclusiva de la comunitat acollidora, sinó també dels nouvinguts, amb els quals cal establir una relació dialògica basada en l'equitat en el moment d'impulsar iniciatives. Algunes idees que ens poden permetre avançar en aquest terreny són:

- Fer participar els nouvinguts en el procés de disseny de les activitats d'acollida. Contactar amb entitats d'immigrants del territori que proporcionin informació sobre les necessitats que poden sentir.
- Tenir en compte les necessitats (de curiositat, de descobriment, de coneixement, de comprensió, de vincle...) que també tenen els

membres de la comunitat autòctons respecte a la nova situació creada, i incorporar-les en el pla general d'acollida.

- Planificar la continuïtat d'accions que vagin reforçant i mantenint els elements positius obtinguts en el procés d'acollida al llarg del temps, comptant amb el consens de tothom.
- (...)

Tots aquest llistat inacabable de suggeriments, agrupats a l'entorn de les cinc estratègies exposades, ens han de permetre programar un pla d'acollida que veritablement tingui sentit en el marc d'un centre educatiu que ha apostat fort per la inclusió.

Algunes consideracions finals

No podem acabar sense fer referència a un factor clau per al desplegament de tot el que s'ha exposat en aquest article: la voluntat política i el rol de l'Administració educativa en el moment de desplegar un projecte d'acollida en un centre. Com hem pogut comprovar, la majoria de plantejaments que s'inclouen en aquest text no fan al·lusió explícita a un increment indiscriminat de recursos, sinó que més aviat proposen dur a terme accions força habituals des d'un altre enfocament diferent de l'originari.

Amb tot, sí que cal que, tant l'Estat espanyol a l'hora de legislar, com la Generalitat de Catalunya a l'hora d'aplicar les polítiques educatives, creguin de veritat en la perspectiva exposada en aquestes pàgines. Moltes de les qüestions descrites exigeixen, per exemple, autonomia curricular, una participació més gran dels ajuntaments en la gestió de l'ensenyament, equitat en el tractament de la xarxa pública i privada de centres... Inevitablement, acabem (com amb d'altres assumptes) al rovell de l'ou, a la mare de totes les coses, com no podia ser d'una altra manera. Potser aquestes reflexions polítiques, més que finals, haurien d'haver estat inicials, ja que sense elles mai passarem de considerar –en el conjunt del sistema– l'alumnat estranger nouvingut com a alumnat vertaderament benvingut.

L'article se centra en els aspectes que s'han de tenir en compte en alumnes d'educació infantil i primària arribats d'altres països per aconseguir un bon acolliment lingüístic i facilitar un aprenentatge funcional de la llengua catalana que asseguri les necessitats immediates i serveixi per a la comunicació escolar i social.

Acolliment lingüístic

**Margarida
Falgàs
Mariona
Ventura
Dolors
Vilanova
Roser Camps**
Assessores del
SEDEC de Girona

Introducció

L'arribada de persones d'altres països a casa nostra és un fet que ha anat succeint al llarg de la història i que ara ha augmentat en diversitat social i cultural. La trobada i confluència de llengües implica un plantejament social i educatiu concret, que és tasca conjunta de tota la societat. En l'àmbit escolar cal una acció educativa eficaç, coherent, que s'adapti a aquesta nova realitat, de manera que possibiliti un model integrador que optimitzi els recursos materials i humans. S'ha de promoure una metodologia que permeti opcions plurals i diverses, per a un acolliment lingüístic i social d'aquests alumnes des del primer moment de la seva arribada al nostre país.

En aquest article ens centrarem en els aspectes que els centres educatius d'educació infantil i primària haurien de tenir en compte per aconseguir un bon acolliment lingüístic i alhora facilitar un aprenentatge funcional i eficaç de la llengua catalana que asseguri les necessitats immediates i serveixi a l'alumne per a la comunicació escolar i social. Pel que fa a secundària, si bé el concepte és el mateix, l'organització, més complexa i diversa, requereix una anàlisi d'altres paràmetres que necessitaria tot un altre espai de reflexió.

Abans de tot, però, cal tenir present que les actuacions de l'escola s'hauran d'adequar, és a dir, no és el mateix incorporar-se a l'escola a parvulari o a primer cicle d'educació primària, moment de consolidació de la lectura i l'escriptura, que fer-ho a partir de cicle mitjà, quan ja es té un cert domini de la llengua escrita. D'altra banda, és evident que un entorn catalanoparlant afavoreix la integració lingüística dels nousvinguts, per tant el tractament lingüístic serà divers segons la situació del context sociolingüístic.

Urdú

Consideracions bàsiques per a un acolliment lingüístic efectiu

La llengua catalana, llengua vehicular de l'ensenyament, hauria de tenir aquesta *funció* des del primer moment d'acollida.

El coneixement de la llengua catalana possibilita la igualtat d'oportunitats de l'alumnat nousvingut amb la resta de companys i companyes i, per això, és bo *facilitar-ne el domini* perquè l'alumne pugui aprendre i assolir els continguts curriculars assenyalats pel sistema educatiu.

La llengua només s'aprèn usant-la. A fi que la integració de l'alumnat nousvingut es produeixi al més aviat possible, és important *afavorir aquest ús* i fer imprescindible la seva *generalització* en tots els àmbits educatius (escolars i extraescolars).

El tractament de la diversitat lingüística, entesa com la interacció entre les persones que ajuda a construir i organitzar el coneixement, hauria de ser el punt de partida de l'organització general dels recursos de cada centre educatiu. En aquest sentit, l'ús d'estratègies *de treball interactiu* permeten atendre la diversitat a l'aula.

Organització en els diferents àmbits educatius

Per garantir un bon acolliment lingüístic convé que l'escola gaudeixi d'una organització dinàmica, estratègica i flexible de tots els seus àmbits d'actuació: el de relacions personals, el de relacions institucionals, el de planificació escolar, el tractament de les llengües i

22 Acolliment i diversitat lingüística

el docent. Hem de tenir present que la finalitat d'aquesta organització és que l'alumne, que té una llengua familiar diferent a la vehicular del centre, s'incorpori, al més aviat possible, a la dinàmica escolar, a l'entorn social, educatiu i acadèmic, utilitzant la llengua catalana com a vehicle de comunicació i d'aprenentatge.

Tot seguit intentarem analitzar els criteris bàsics que s'haurien de completar en cada un d'aquests marcs d'actuació, perquè siguin realment font d'acolliment i aprenentatge lingüístic real i operatiu.

Les relacions familiars

Sovint, quan la família arriba al centre, ja ha estat atesa per altres institucions i ha rebut una sèrie d'informacions sobre el sistema educatiu. El professorat, però, ha de tenir en compte que és molt important el contacte directe i l'atenció afectiva a l'alumne i a la seva família.

Si es veu necessària la presència d'un traductor, és important que aquest professional conegui l'entorn social i cultural dels nouvinguts, sigui respectat i valorat per ells i faci la mediació des del català, amb la finalitat que la família conegui i valori, des del primer moment, la llengua de relació i d'aprenentatge del centre.

Una primera entrevista pot servir per conèixer l'especificitat de la família i de la seva llengua. Molt sovint en l'entorn escolar es cau en estereotips homogeneïtzadors de les famílies estrangeres. Per exemple, a vegades entenem que tots els musulmans parlen àrab, quan molts empren altres llengües en les seves relacions familiars i socials, cosa que fa que els seus fills no coneguin la llengua àrab. De la mateixa manera caldrà explicar que la llengua d'ensenyament i aprenentatge dels centres educatius de Catalunya és la catalana i que, per aquest motiu, els seus fills i les seves filles rebran atenció específica des del centre com també, si cal, des de serveis externs. També serà bo informar que la comunicació es farà sempre en català i que, en tot moment, podran ser atesos per fer aclariments i, si cal, es requerirà la figura del mediador o del seu mateix fill o filla, quan ja tingui competència lingüística comunicativa. Aquesta entrevista, la fa la direcció del centre.

Tenir cura específica de les famílies estrangeres, de com perceben l'acoblament dels seus fills al centre, serà una tasca a tenir en compte per poder fer un seguiment de l'alumnat; per això és important preveure entrevistes més o menys formals d'intercanvi que realitzaran els tutors.

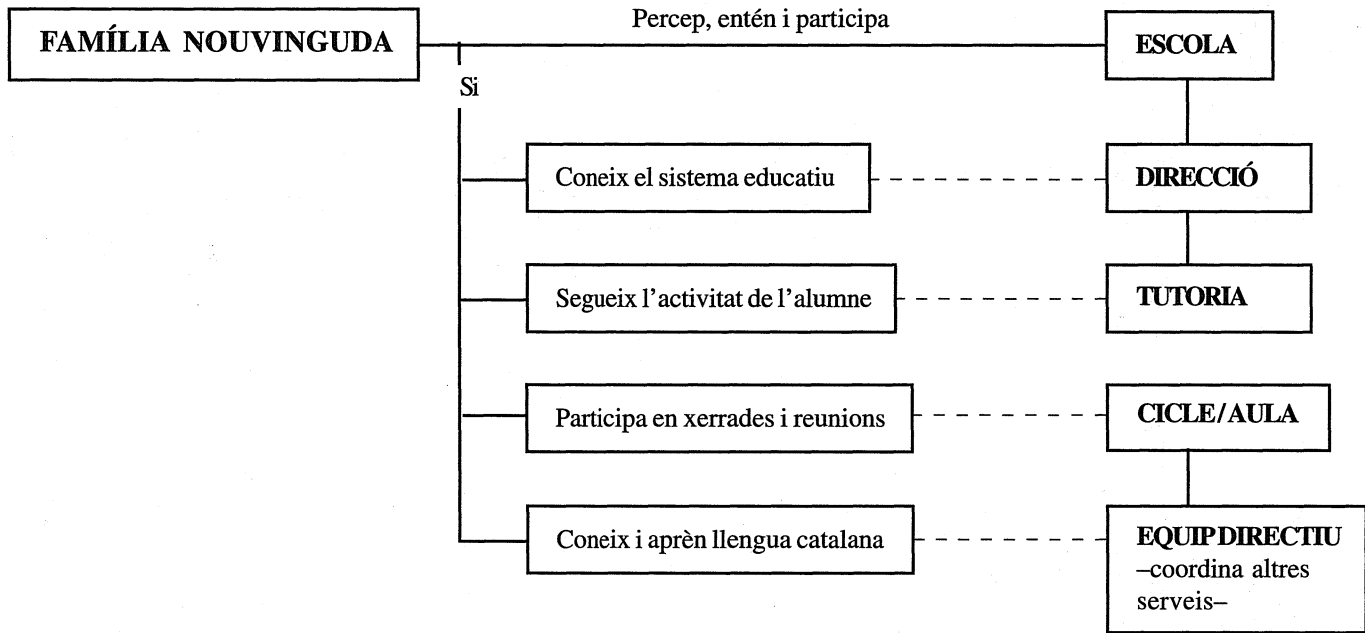
L'escola ha d'explicar la seva concepció lingüística a les famílies estrangeres, però també haurà de valorar la seva llengua i els seus trets específics. Serà interessant fer xerrades i reunions amb pares i mares per treballar algun aspecte de l'àmbit escolar i de relació amb l'educació del seu fill, des de l'alimentació i els hàbits dels més petits fins al comportament i coeducació en els més grans, per exemple. També fóra interessant buscar espais a l'aula on tots els escolars expliquin als seus pares el que fan i estan aprenent.

És convenient acostar l'escola als pares en català perquè aquests valorin la llengua i palpin l'ús i l'adquisició que en fa el seu fill. També sembla important buscar situacions d'intercanvi lingüístic on totes les llengües de l'escola puguin ser conegudes i valorades. Aquestes trobades s'haurien de coordinar en el marc de tota l'escola, i es concretaran en els cicles i a les aules.

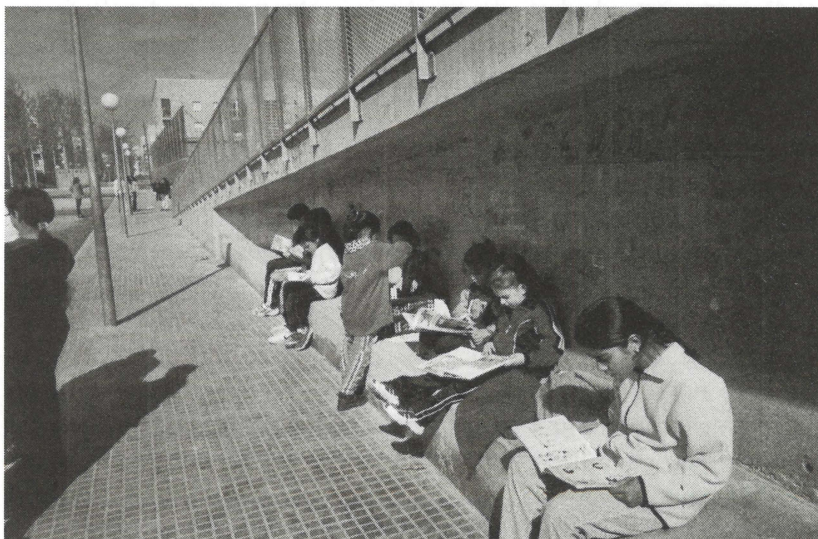
Orientar i proporcionar a les mares i els pares de l'alumnat la possibilitats d'aprendre la llengua catalana, ja siguin cursos organitzats per les escoles d'adults o el CNL, ja siguin tallers de llengua en el mateix centre, també serà tasca de l'equip directiu en coordinació amb d'altres serveis (vegeu el quadre de la pàgina següent).

Les relacions institucionals

En tractar nens i nenes immigrants, sovint s'hi veuen implicades altres institucions a part de l'educativa, sobretot en entorns amb situacions socials i culturals desfavorides. En aquests casos es fa necessària una intervenció global i integradora. Els alumnes i les seves famílies són atesos per molts professionals diferents i seria convenient que la llengua de relació fos el català. El personal del servei que atén alumnes en horari extraescolar ajuda a fer deures i fa activitats de lleure els ha de parlar en català, perquè entenguin que és una llengua de comunicació efectiva i de relació. Aquest fet ajuda l'alumne en el

Quadre 1

procés d'adquisició i aprenentatge de la nova llengua i, ben aviat, el pot fer usuari no sols en l'àmbit comunicatiu, sinó també en el d'aprenentatge, perquè esdevé llengua viva.

L'acollida d'aquest alumnat s'ha de fer de manera coordinada amb totes les institucions i amb els serveis educatius de què disposa el centre (EAP, PEC, SEDEC, SGNT, CRLE). La coordinació servirà per desenvolupar plans d'actuació que permetin la integració social i escolar de les famílies.

Coordinar aquestes institucions i tots els professionals que treballen en l'educació i en la formació d'alumnes estrangers pot ser una tasca agraïda pel centre perquè fomenta actituds positives i significatives envers l'aprenentatge lingüístic. La direcció del centre ha de planificar espais i moments que permetin aquesta coordinació.

La planificació escolar

El centre ha de planificar la dinàmica escolar considerant la presència d'alumnes estrangers en els diferents nivells d'escolarització. L'acolliment d'aquests alumnes ha de partir de les premisses d'igual-

tat d'oportunitats, de dret a la diferència i sobretot, com diu l'Informe Delors, d'ensenyar i aprendre a viure junts.

El projecte educatiu hauria de reflectir aquesta intenció educativa i el projecte lingüístic ha de considerar l'ús i el tractament del català com a llengua vehicular i d'aprenentatge i de les altres llengües (castellà i llengües estrangeres), però també la valoració de les llengües familiars i ha de tendir a un plantejament multilingüístic.

Per garantir un bon acolliment lingüístic, convé partir de l'especificitat de cada grup i de cada un dels alumnes. Tots els nouvinguts que no coneixen la llengua de l'escola haurien d'arribar a comprendre un vocabulari mínim i unes pautes bàsiques de comunicació que s'adquireixen a partir de la interacció amb altres alumnes i parlants. L'escola ha d'incloure els criteris d'atenció lingüística en l'organització dels suports en el RRI i concretar-ho en el pla anual.

L'atenció d'aquests suports variarà segons el moment de la incorporació d'aquests alumnes:

A l'educació infantil és de vital importància que es doni prioritat a situacions d'intercanvi, creant contextos d'ús de la llengua a partir de les necessitats afectives i reals. En aquesta etapa, l'alumne restarà a l'aula i es procurarà que es relacioni amb els altres emprant metodologies comprensives i comunicatives com racons, partir de situacions comunicatives (sortides, festes d'escola, etc.), treball en petits grups, jocs de falda, contes, etc. *La persona que fa el suport entra a l'aula i s'incorpora seguint les estratègies organitzatives a la dinàmica establerta.*

A primària, l'alumne que acaba d'arribar necessitarà un treball intensiu d'adaptació, un seguiment específic i un control de les funcions comunicatives i de les estructures lingüístiques bàsiques. *En els primers cursos (cicle inicial), es pot atendre l'alumne a l'aula, amb els seus companys, en situacions de treball en petit grup per establir estratègies d'interacció lingüística. El mestre tutor i el mestre de suport, com en l'etapa d'educació infantil, treballen junts a l'aula.*

En els cursos més avançats de primària l'alumne estranger neces-

sita un contacte lingüístic intensiu, personalitzat i breu. Per estimular i rendibilitzar aprenentatges lingüístics específics, com l'expressió oral, la lectura o l'escriptura, aquest alumne *ha de ser atès, en petit grup, quan la resta de la classe treballa la reflexió de la llengua*. En cap cas es traurà l'alumne de l'aula en moments de treball manipulatiu (educació plàstica, física, musical, etc.) on la llengua s'usa com a instrument per fer coses. *El suport lingüístic intensiu des del primer moment s'ha de valorar com un recurs temporal: la finalitat és la incorporació de l'alumne a la dinàmica de l'aula*.

Potser també caldrà fer un seguiment del procés d'adquisició de les habilitats lingüístiques dels alumnes estrangers, prioritzant aquesta àrea instrumental que és bàsica per als aprenentatges acadèmics, *organitzant diferents tipus de reforç*: potenciar sessions de mig grup en les quals un mestre treballa matèries instrumentals combinant amb l'especialista (sessions d'informàtica, biblioteca, llengües estrangeres etc.), afavorir l'entrada d'un mestre més a l'aula, organitzar tallers de llengua i activitats de petit grup.

A vegades el suport lingüístic pot completar-se amb la intervenció de *professionals externs* que ajuden i complementen l'activitat del centre. Poden intervenir en el mateix centre o bé en un altre espai; en ambdues situacions cal una coordinació i un propòsit comú, que hem anat citant en aquestes línies: ajudar l'alumne estranger a incorporar-se a la dinàmica escolar amb l'èxit més gran possible.

El centre disposarà els seus recursos per afavorir l'acolliment lingüístic dels alumnes estrangers. Aquestes disposicions es valoraran segons l'especificitat del centre, les característiques dels nouvinguts i dels alumnes autòctons, i es concretaran en els documents prescriptius: PEC, PLC, PCC, RRI, Pla Anual. En la mesura que aquests documents recullen el tractament de la diversitat en tots els seus plantejaments, i també la diversitat lingüística, no caldrà recórrer a redactar nous documents com plans d'acollida específics, perquè serà un aspecte més en la planificació i organització escolar.

L'atenció a la diversitat és present en tota la intervenció educativa, des dels objectius consensuats amb tota la comunitat, l'organització escolar, el tractament lingüístic i la pràctica metodològica. L'escola s'ha d'entendre i organitzar en conseqüència. En els documents, s'hi

28 Acolliment i diversitat lingüística

inclou l'organització dels suports per atendre tot tipus de diversitat, inclosa la lingüística. El centre ha de disposar de mecanismes de planificació de l'espai i del temps de tots els professionals implicats en aquesta tasca educativa. També convé coordinar els serveis externs (serveis socials, casals del barri, etc.) que intervenen en un mateix grup d'alumnes per optimitzar els recursos humans de què disposem, prioritzant sempre la intervenció dins l'aula i l'adquisició de la competència comunicativa de l'alumne (vegeu el quadre 2).

Tractament de llengües

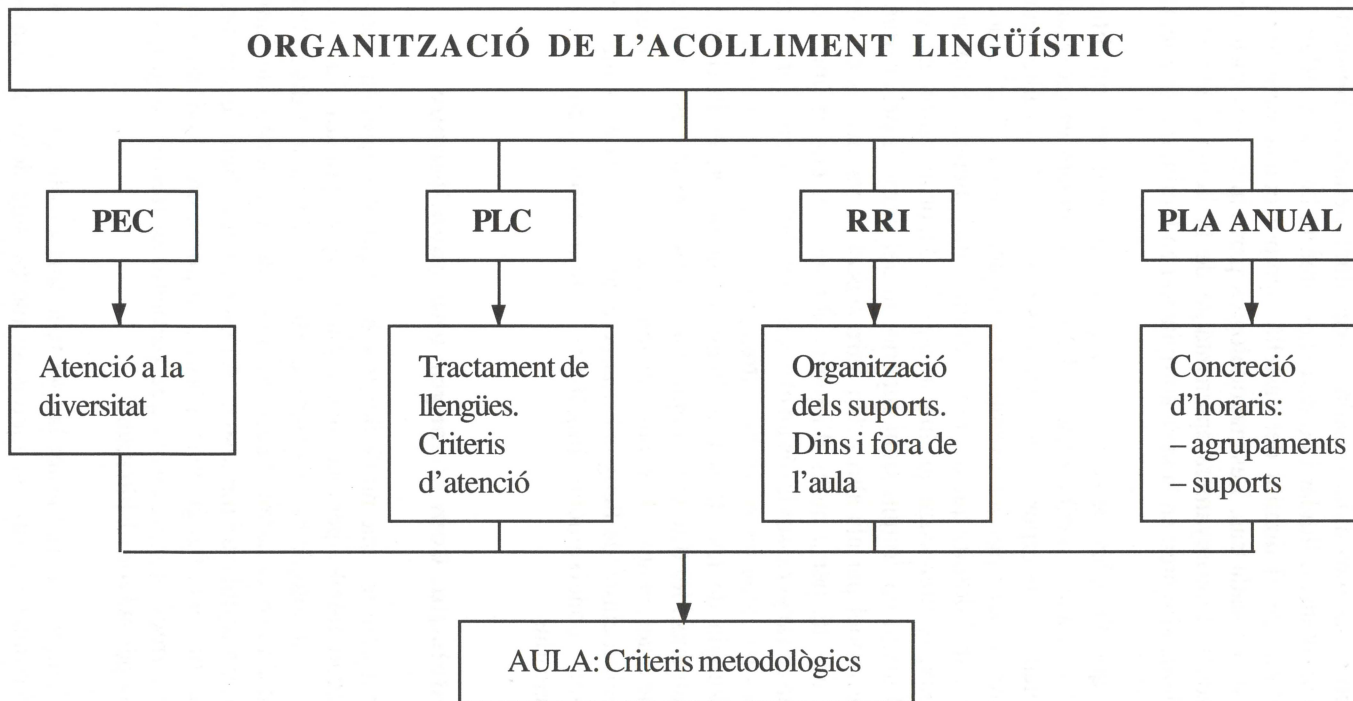
La llengua vehicular i d'aprenentatge a l'escola és la catalana, la qual conviu amb altres llengües curriculars, la castellana, amb la qual forma una sola àrea i, com a mínim, una d'estrangera. L'escola ha de planificar el tractament de la llengua catalana, la llengua castellana i les llengües estrangeres.

Per encetar l'enfocament d'una nova llengua és imprescindible conèixer els trets lingüístics més característics de la llengua de procedència dels alumnes a fi d'entendre el procés d'aprenentatge lingüístic. És important tenir en compte els diferents recorreguts d'aprenentatge segons la llengua de l'alumne per assegurar un aprenentatge significatiu que li permetrà relacionar allò que ja sap amb els nous coneixements. En el tractament de llengües hem de considerar:

- llengües àgrafes;
- llengües en contacte (castellanoparlants);
- llengües alfabètiques que no estan en contacte (anglès, alemany...);
- llengües no alfabètiques (àrab, xinès...).

Hem de tenir en compte que el nen parteix sempre de la seva llengua per aprendre la nova, per això podem pensar que fa «errors» quan el que fa és un intent d'aproximació lingüística. En tenim exemples clars en la dificultat que presenten algunes vocals als parlants d'àrab o bé la problemàtica a l'hora d'usar el gènere en algunes llengües (fula, alemany, etc.).

Cal tenir present que, a primària, el català i el castellà estan englobats

Quadre 2

30 Acolliment i diversitat lingüística

en una única àrea de llengua. L'alumne nouvingut hauria de poder incorporar, al més aviat possible, totes dues llengües. Després d'un contacte intensiu, l'indar i comunicatiu amb la llengua catalana, s'ha d'introduir en el domini del castellà, sempre considerant les especificitats de cada cas. Les metodologies participatives i interactives del procés d'ensenyament-aprenentatge de la llengua, també de la castellana, afavoreixen la seva apropiació i en faciliten l'aprenentatge.

Pel que fa a les llengües estrangeres, cal tenir present diferents consideracions: si arriba quan la llengua estrangera és introduïda al grup-classe, s'incorpora a aquestes sessions; si arriba a l'últim curs de primària, potser pot fer excepció en aquesta àrea. També hem de considerar el domini que pot tenir l'alumne de la llengua estrangera: si la coneix, és interessant que hi participi des del primer moment, encara que el nivell de domini sigui superior al del grup-classe, perquè així esdevé model per als altres. Un altre aspecte a valorar és el prestigi social que té, per a molts d'aquests alumnes, el coneixement d'una llengua estrangera: sovint és un element motivador per a l'aprenentatge de totes les llengües escolars. Altres punts a tenir en compte són: la metodologia de les classes de llengua estrangera, la flexibilitat en agrupaments i les diferents adaptacions curriculars que es fan a tots els alumnes del centre. Per tant, diríem que l'alumne nouvingut ha d'assistir a classe de llengua estrangera, al més aviat possible, partint dels seus coneixements lingüístics i amb enfocaments didàctics comunicatius.

Metodologia. Com ensenyar una nova llengua

Per aprendre una nova llengua és important tenir-hi contacte, interactuar amb les persones que la parlen i que sigui útil. Ens centrem en una metodologia basada en el respecte i l'atenció a la diversitat. La valoració i el coneixement dels trets generals de la llengua de l'alumne afavorirà l'adquisició lingüística. A l'escola també hem de tenir present l'ús de diferents llenguatges: plàstic, corporal, etc. Això comportarà trobar formes organitzatives que permetin el treball en grups heterogenis per afavorir l'intercanvi.

La llengua s'aprèn usant-la; per tant, una escola que té en compte la diversitat necessita un model de mestre que deixi de banda les

classes de llengua on l'alumne només escolti, que valori com pensen els alumnes, com elaboren els aprenentatges, quines estratègies utilitzen, en definitiva com aprenen. També que potenciï la interacció dels alumnes, entre ells i amb el mestre i els alumnes i que sigui un bon dinamitzador, interlocutor i un model lingüístic. El mestre ha de partir dels coneixements i problemes de cada alumne per ajudar-lo a avançar.

Això comporta una organització concreta d'aula que permeti diferents dinàmiques de treball i una interacció més gran. Per tant, haurem de pensar en un *espai* –amb referència a l'organització de zones concretes de treball–, *el temps* –quant a l'horari de professorat i dels alumnes–, els *tipus d'agrupaments*: tallers, petit grup, treball cooperatiu, treball per racons, treball per projectes, treball intercicles i *activitats comunicatives*, que tinguin un sentit on la llengua és eina d'intercanvi (sortides, teatre, celebracions d'escola, etc.). Tots aquests agrupaments tenen un objectiu comú: el treball en petit grup heterogeni en presència del mestre. Aquest tipus de treball fomenta l'aprenentatge entre iguals, respecta les diferents aportacions dels alumnes, permet la distribució de papers dins el grup i els coneixements previs. Per treballar a partir d'aquests paràmetres, es necessari treballar *l'autonomia* de l'alumne perquè el mestre pugui estar pendent del procés d'aprenentatge d'un grup d'alumnes.

Des de la didàctica de la llengua cal tenir present la diversitat en tots els aspectes i partir de les semblances, d'allò que ens apropa: acceptar la pròpia forma de comunicació per anar assolint la competència lingüística en la nova llengua i utilitzar sempre l'aula com a context comunicatiu i de relació per a l'aprenentatge lingüístic i que faciliti l'accés a altres llengües.

Sovint, en rebre alumnes de llengües ben diverses, ens fixem en les dificultats que això pot comportar, però cal tenir en compte els aspectes positius: ens fa properes cultures i llengües allunyades de la nostra i ens obliga a replantejar la tasca escolar, tant en els aspectes organitzatius com en els metodològics i lingüístics.

A continuació presentem dos models d'organització de centre que preveuen el tractament de la diversitat lingüística seguint els paràmetres analitzats anteriorment (vegeu els quadres 3 i 4).

MODELS DE PLA D'ACOLLIDA. CENTRES EDUCATIUS DE PRIMÀRIA

Tipus de centre CEIP La Farga (Salt, Gironès)	Organització general del centre	Funcionament de l'aula d'incorporació tardana	Funcionament de l'alumne al seu grup-classe	Altres actuacions
<p>CENTRE «B»</p> <p>Centre de dues línies. A la població hi ha tres centres més d'una línia i tres centres concertats. 425 alumnes / 264 immigrants. 216 no han fet P3 al centre. 50 alumnes atesos pels EE i una logopeda del CREDAG. 49 alumnes atesos a l'aula d'acollida.</p> <p>Des del 17 de setembre fins al 7 de març de 2002 s'han incorporat al centre 52 nens i nenes.</p>	<p>1 mestre coordinador d'IT: amb 12,5 hores setmanals de dedicació:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Acolliment. • Organització de l'aula de suport oral. • Coordinació i seguiment dels alumnes amb tutors i d'altre personal docent i SSEE. • Recerca de material. <p>1 auxiliar de conversa (12 hores setmanals).</p> <p>Mediador/a cultural (quan és estrictament necessari):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Traductor català-llengua de l'alumne). • Enllaç entre família i escola. <p>Comissió per AIT: La mestra coordinadora, un/a mestre/a de cada cicle i SSEE.</p>	<p>Objectius:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adquirir vocabulari de relació i comunicació. • Adquirir vocabulari específic de cada àrea. • Adquirir estructures de conversa mínimes per possibilitar la comunicació. <p>Periodicitat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Màxim 3 hores setmanals de 30 minuts de durada. Entre un i dos cursos escolars. <p>Metodologia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ensenyament comunicatiu de la llengua. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potenciar el treball cooperatiu. • Fer explícites les seves habilitats personals. • Afavorir la comunicació entre tots. • Procurar que participi al més aviat possible de les responsabilitats del grup. • Planificar el seu horari. • Ser els referents de l'alumne. • Assistir a les àrees de naturals, socials, música, gimnàstica, llengua. 	<p>Projecte d'extraescolars:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Migdia: activitats de seguiment al menjador escolar amb monitors: <ul style="list-style-type: none"> - Teatre (infantil i primària). - Biblioteca (primària). • Tarda: activitats de 5 a 6 de lleure i reforç amb monitors: <ul style="list-style-type: none"> - Jocs (infantil). - Anglès, àrab, plàstica, esports, <i>funky</i>, informàtica i biblioteca (primària). - Espai familiar (en projecte). <p>Escola de mares (de 3 a 5 h) i de pares (a partir de les 8 h).</p> <p>Coordinació amb la ludoteca, la biblioteca, el Centre Obert i Càritas del poble per atendre alumnes en horari extraescolar.</p>

Quadre 3

MODELS DE PLA D'ACOLLIDA. CENTRES EDUCATIUS DE PRIMÀRIA

Tipus de centre CEIP La Farga (Salt, Gironès)	Organització general del centre	Funcionament de l'aula d'incorporació tardana	Funcionament de l'alumne al seu grup-classe	Altres actuacions
<p style="text-align: center;">CENTRE «B»</p> <p>Centre de dues línies. A la població hi ha tres centres més d'una línia i tres centres concertats. 425 alumnes / 264 immigrants. 216 no han fet P3 al centre. 50 alumnes atesos pels EE i una logopeda del CREDAG. 49 alumnes atesos a l'aula d'acollida.</p> <p>Des del 17 de setembre fins al 7 de març de 2002 s'han incorporat al centre 52 nens i nenes.</p> <p style="text-align: center;">→</p>	<p>1 mestre coordinador d'IT: amb 12,5 hores setmanals de dedicació:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Acolliment. • Organització de l'aula de suport oral. • Coordinació i seguiment dels alumnes amb tutors i d'altre personal docent i SSEE. • Recerca de material. <p>1 auxiliar de conversa (12 hores setmanals).</p> <p>Mediador/a cultural (quan és estrictament necessari):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Traductor català-llengua de l'alumne). • Enllaç entre família i escola. <p>Comissió per AIT: La mestra coordinadora, un/a mestre/a de cada cicle i SSEE.</p>	<p>Objectius:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adquirir vocabulari de relació i comunicació. • Adquirir vocabulari específic de cada àrea. • Adquirir estructures de conversa mínimes per possibilitar la comunicació. <p>Periodicitat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Màxim 3 hores setmanals de 30 minuts de durada. Entre un i dos cursos escolars. <p>Metodologia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ensenyament comunicatiu de la llengua. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potenciar el treball cooperatiu. • Fer explícites les seves habilitats personals. • Afavorir la comunicació entre tots. • Procurar que participi al més aviat possible de les responsabilitats del grup. • Planificar el seu horari. • Ser els referents de l'alumne. • Assistir a les àrees de naturals, socials, música, gimnàstica, llengua. 	<p>Projecte d'extraescolars:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Migdia: activitats de seguiment al menjador escolar amb monitors: <ul style="list-style-type: none"> - Teatre (infantil i primària). - Biblioteca (primària). • Tarda: activitats de 5 a 6 de lleure i reforç amb monitors: <ul style="list-style-type: none"> - Jocs (infantil). - Anglès, àrab, plàstica, esports, <i>funky</i>, informàtica i biblioteca (primària). - Espai familiar (en projecte). <p>Escola de mares (de 3 a 5 h) i de pares (a partir de les 8 h).</p> <p>Coordinació amb la ludoteca, la biblioteca, el Centre Obert i Càritas del poble per atendre alumnes en horari extraescolar.</p>

Quadre 4

Bibliografia

- ARENAS, Joaquim. *Les noves migracions*. Barcelona: Editorial Claret, 2000 (Col·lecció Antara).
- DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. «Escolarització d'alumnat fill de famílies immigrants». *Informes d'Ensenyament*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2000.
- MARBÀ, Teresa. «Alternativa multilingüe a l'escola». Comunicació presentada al Segon Simposi: Llengua, Educació i Immigració. Girona, 1998.
- MARBÀ, Teresa. «Enseñar lengua a niños inmigrantes», dins *Textos de Didáctica y de Literatura*, núm. 23, gener 2000, p. 59-67.
- JUNYENT, M. Carme. *La diversitat lingüística: didàctica i recorregut de les llengües del món*. Barcelona: GELA: Octaedro, 1999.
- RUIZ, Uri. «Hacia una cultura multilingüe de la educación», dins: *Textos de Didáctica y de Literatura*, núm. 23, gener 2000, p. 5-12.
- VILA, Ignasi; SIGUAN, Miquel (coord.). *Bilingüisme i educació*, Barcelona: UOC-Proa, 1998.

Dos mestres de l'IES Josep Brugulat expliquen com afronten l'arribada tardana d'alumnes d'altres cultures, d'altres llengües, com construeixen la convivència entre les maneres de viure autòctones i les originàries, els esforços per conèixer la cultura dels immigrants. En definitiva, com possibilitar la seva socialització i la formació acadèmica adequada perquè puguin progressar.

Projecte d'incorporació tardana de l'IES Josep Brugulat de Banyoles

La immigració ha canviat la nostra societat i, per tant, també els nostres centres educatius. Afrontar l'arribada d'alumnes d'altres cultures, amb altres llengües i amb altres formacions, i possibilitar no tan sols la seva socialització sinó també la formació acadèmica adequada perquè puguin progressar és, sens dubte, un repte seriós i molt important per al seu futur i per al futur del país que els acull.

L'escola ha de treballar, però, intensament aquesta realitat, perquè és un dels elements d'integració social de qualsevol nen o nena immigrant, juntament amb la família, l'estat, les organitzacions com els sindicats, les ONG...

Quan el nostre alumne immigrant arriba al país d'acollida i a les aules, evidentment experimenta problemes consistents per continuar vivint la seva pròpia història amb coherència amb els orígens. Les cultures minoritàries es desenrotllen amb dificultats entre les majoritàries, viuen una situació de no legitimitat que obstaculitza la vivència de la pròpia identitat. Però per poder tenir el dret a la vida, a una qualitat de vida i a la llibertat de decisió cal poder viure la cultura d'origen en diàleg obert amb la cultura que ens acull. Ens proposem com a objectius construir la convivència entre les maneres de viure autòctones i les

Albert Bayot
Lluïsa Geronès
IES Josep Brugulat
(Banyoles)

originàries, aprofitant allò que tenen de bo totes dues i que permet enriquir la nostra experiència de conviure en el dia a dia, incorporar els nois i noies immigrants a un projecte de país que compregui la formació integral de la persona, l'atenció a la seva individualitat, la recerca de la justícia i la solidaritat, o sigui el treball per un projecte en el qual tots ens podem trobar participant.

És per aquest motiu que cal fer esforços per conèixer les cultures dels nostres immigrants, perquè darrere dels trets culturals hi ha els valors, les diferents formes d'aprenentatge, els conceptes diversos que corresponen a les paraules... i, perquè els alumnes progressin, necessitem conèixer el món i la cultura d'on procedeixen, per poder-los atendre més bé i facilitar el seu aprenentatge. És essencial, per tant, la relació amb les famílies, amb mediadors, amb tothom que pugui contribuir a fer més efectiva la seva formació.

La finalitat no és tan sols el reconeixement de les cultures d'on procedeixen, sinó també l'optimització dels recursos que els destinem a fi d'aconseguir la seva socialització i el progrés acadèmic i personal. Perquè no estem tractant sols de la diversitat cultural, sinó també de les profundes desigualtats socials i polítiques que han provocat que els pares d'aquests alumnes haguessin d'immigrar. Per això, creiem que el tractament adequat que els faciliti l'accés a titulacions acadèmiques és un aspecte cabdal per aconseguir el seu progrés i la sortida del cercle de la pobresa que els ha portat fins aquí.

Per començar aquesta millora creiem essencial contribuir a mantenir un concepte positiu de la seva identitat d'origen. Alguns dels professors que tenen a classe aquests alumnes experimenten dificultats per poder donar-los un bon aprenentatge. Atribueixen la desmotivació a la diferent escolarització i al marc familiar que tenen. Potser caldria preguntar-nos per què els alumnes estan desinteressats en la vida escolar o per què els costa aprendre. Més enllà de tots els recursos que hi destinem, pensem que l'actitud del docent és molt important. Les expectatives que té sobre l'alumne. Per allò que es diu sovint: el mestre ensenya primer mitjançant el que és, després per mitjà del que fa i, finalment, per mitjà del que diu.

Molts d'aquests alumnes passen hores fent exercicis mecànics, freds, fora de context, escoltant paraules que no entenen. Sovint se'ls

春暮游小园

王洪

一从梅粉褪残妆，
 涂抹新红上海棠。
 开到荼蘼花事了，
 丝丝天棘出莓墙。

九月九日忆山东兄弟

王维

独在异乡为异客，
 每逢佳节倍思亲。
 遥知兄弟登高处，
 遍插茱萸少一人。

pregunta poc, se'ls presta poca atenció i s'ignoren els petits èxits o progressos que van fent.

Aquesta indiferència o aquesta poca exigència acaben desfent la motivació per l'aprenentatge. En canvi, quan es produeixen observacions positives sobre els seus treballs, o bé manifestacions no verbals, els alumnes comencen a sentir-se part de la vida acadèmica i, generalment, comencen a respondre més positivament.

No tan sols estem parlant d'una crida a la sensibilitat cap a la realitat de la immigració, sinó que creiem que és un dels grans reptes professionals actuals. L'educació ha de possibilitar treure el millor de cada un dels nostres alumnes i, per aconseguir aquest objectiu, s'han de buscar els instruments i les activitats d'aprenentatge necessaris. En la situació dels alumnes immigrants s'ha d'actuar de la mateixa manera. Coneixem les dificultats, coneixem les hores de treball plenes de dubtes, obrint-nos pas, intentant experimentar, descobrir, avançar. Ens queixem de l'absència d'esforços veritables encaminats a ajudar els docents en el tractament de l'ensenyament dels alumnes immigrants.

Amb tot, la responsabilitat pedagògica que hem rebut de la societat ens demana que treballem, en contra de certes inèrcies, amb creativitat, sobre l'especificitat de cada un dels nostres alumnes immigrants perquè puguin progressar.

Aquests alumnes busquen en l'escola un reconeixement i una

38 Acolliment i diversitat lingüística

acceptació que no solen tenir en la resta de la societat. L'anonimat que pateixen en els carrers, es trenca a l'escola. Allà poden ser anomenats pel seu nom i considerats pels professors i pels alumnes. A les aules poden arribar a fer experiències que els ajudin fortament a viure la seva difícil realitat, o bé poden viure experiències molt negatives d'inserció en un medi hostil.

Els alumnes minoritaris necessiten, com els autòctons, una formació que se centri en el seu procés individual, que els possibiliti la integració, però una integració entesa com la possibilitat de conèixer els aspectes més importants de la cultura del lloc on han anat a viure. Per tal d'aconseguir-ho, els hem de donar els instruments necessaris per comprendre la cultura que els ha acollit. No es tracta de fer-los abandonar els seus valors, sinó de donar-los instruments per poder comprendre el món en què viuen ara, el pont el faran ells al llarg de la seva vida, i cadascú segons la seva pròpia història. Es tracta de poder viure en igualtat amb els altres ciutadans d'aquest país. Per tant, els preparem perquè puguin escollir la seva vida en aquesta igualtat de condicions, en el benentès que estem parlant d'una igualtat diversa, no d'una uniformitat.

Voldríem, finalment, suscitar en ells la responsabilitat i la capacitat d'esforç perquè puguin progressar acadèmicament, entenent que aquest és el nostre compromís, no tan sols amb el nostre país, sinó també amb un món que pateix uns desequilibris tan forts i unes injustícies tan profundes.

Per tot això, l'Institut Josep Brugulat de Banyoles, d'acord amb el projecte educatiu del centre, va elaborar un projecte d'acollida dels alumnes immigrants. Els cinc grans eixos —on s'inserix aquest projecte—, de la línia del centre són els següents:

1	UNA ATENCIÓ INDIVIDUALITZADA I SEGUIMENT PERSONAL DEL L'ALUMNE/A	<ul style="list-style-type: none"> - Tutoria compartida (tutors individuals) - Treball en equips docents - Control d'assistència - Contractes didàctics
2	UNA EDUCACIÓ INTEGRAL DEL NOII I DE LA NOIA	<ul style="list-style-type: none"> - Pla d'acció tutorial - Eixos transversals - Sortides de tutoria i intercanvis
3	UN CURRÍCULUM ADEQUAT A LES NECESSITATS DE CADA ALUMNE/A	<ul style="list-style-type: none"> - Treball dels equips docents - Avaluació continuada / avaluació qualitativa (a mig trimestre) - Diferents metodologies i estratègies de suport a les aules - Oferta i gestió dels crèdits variables
4	UN APRENTATGE PER A LA RELACIÓ, LA CONVIVÈNCIA I LA VIDA	<ul style="list-style-type: none"> - Estil de diàleg per a la resolució de conflictes - Marc normatiu clar - Educació per a la participació - Consells de classe
5	UNA FORMACIÓ DE QUALITAT ADEQUADA AL PRESENT I AL FUTUR	<ul style="list-style-type: none"> - Les estratègies d'aprenentatge - La possibilitat d'una 2a llengua estrangera - La formació en informàtica. - El treball en equip (equips d'ajuda) - Les activitats extraescolars. - El treball pràctic a les empreses - El pla d'orientació

D'acord amb el PEC, vàrem definir així els objectius principals del projecte per a la incorporació tardana dels alumnes immigrants:

40 Acolliment i diversitat lingüística

- a) Respondre a la demanda d'escolarització d'adolescents fills de famílies immigrants, que augmenten de manera important a Banyoles.
- b) Fer una bona recepció de l'alumnat d'incorporació tardana: acollida, determinació de nivells de competència, detecció de dificultats d'aprenentatge si s'escau, coneixement de l'alumne (caràcter, preferències, habilitats i destreses, interessos).
- c) Assignar el noi o la noia incorporats a un grup heterogeni de tutoria segons l'edat corresponent.
- d) Assegurar una incorporació progressiva i creixent de l'alumne immigrant al seu grup classe i al conjunt de la comunitat educativa.
- e) Donar les eines i destreses bàsiques extralingüístiques (hàbits, càlcul, maneig d'instruments, representacions gràfiques, treball en equip) per tal que l'alumne pugui accedir al màxim nombre d'aprenentatges.
- f) Impartir una formació bàsica de llengua catalana per assegurar que l'alumne adquireixi, en un any, prou independència instrumental amb la llengua.
- g) Transmetre a l'alumne que acaba d'arribar a Catalunya, els elements necessaris per comprendre la realitat social, geogràfica i històrica del nostre país i del seu.
- h) Orientar l'alumne/a cap a la realització d'estudis postobligatoris o al món laboral, d'acord amb les seves capacitats i les seves preferències.
- i) Afavorir una consciència col·lectiva positiva del fenomen de la immigració i el desenvolupament de conductes tolerants, comprensives i solidàries en l'alumnat i en tota la comunitat educativa.
- j) Fer ben visible l'enriquiment personal i col·lectiu que pot representar la convivència entre diferents llengües i cultures.
- k) Fer un seguiment personal i acadèmic del progrés de cada alumne.

Per tal de poder dur a terme la intervenció adequada per assolir els objectius previstos vàrem establir, entre d'altres, les següents estratègies:

Estratègia A: Crèdit d'iniciació a la llengua catalana

Té estructura de crèdit, o sigui, consta de diferents unitats de programació que es van desenvolupant en ordre i que s'avaluen de manera constant. El seu objectiu és el d'introduir l'alumne, de manera reglada, en el coneixement i l'ús de la llengua catalana. Conté un treball oral de la llengua i també escrit i llegit.

La incorporació de la llengua catalana es farà tenint en compte l'edat dels seus usuaris, començant amb el vocabulari dels camps semàntics més propis de la persona i la seva relació social i continuant amb diferents temes que els poden generar interès.

Aquest crèdit representa deu hores setmanals de docència (dues al dia) per part d'un professor del Departament de Llengua Catalana i Literatura.

Estratègia B: Crèdit de matemàtiques de l'entorn

Serveix per a dos objectius generals: connectar (comparant i complementant) les realitats d'història i de geografia de Catalunya i Espanya amb les del país d'origen i donar a conèixer les manifestacions i la identitat cultural de Catalunya.

Estratègia C: Crèdit de suport a l'estudi i al treball personal

Es tracta d'un crèdit amb alumnes que tenen dificultats de temps i d'organització per fer els seus deures, per estudiar i per portar el material escolar de manera organitzada.

هو يأكل وينام ويلعب
هو يضحك مرة ويبكي أخرى
وهو تارة يحدن وتارة يفرح
فهو يكبر، له عمر كل مظاهر
التقدم والاكتشاف. ما اسمه ؟
هو يدعى بكل بساطة «نونو»

Estratègia D: La tutoria específica

Consisteix en una hora setmanal de tutoria individual per tal que el professor de referència (que és el que imparteix el crèdit d'iniciació a la llengua catalana) pugui parlar amb els alumnes sobre el funcionament general de la seva escolarització. Al començament, serveix també per a feines d'organització i de situació dels alumnes en el centre (horaris, aules, professors...). També s'aprofita per treballar diferents aspectes que facilitin la integració dels alumnes en el centre. Dintre del grup classe on l'alumne d'incorporació tardana ha estat escolaritzat hi ha un alumne que el tutoritza, serveix de guia i transmissor per assegurar millor la seva incorporació a la vida del centre i perquè se senti acompanyat.

Estratègia E: Integració en el crèdit de tutoria general

El crèdit de tutoria general és impartit en una hora setmanal pel tutor de grup, per bé que en la realització d'algunes activitats hi intervenen els altres tutors del grup classe. En tot cas, hi ha una planificació de les activitats de tutoria que, d'acord amb el Pla d'Acció Tutorial del Centre, desenvolupa una programació per a cada curs.

Estratègia F: Integració en el crèdit d'educació física

Estratègia G: Integració en el crèdit d'educació visual i plàstica

Aquestes dues matèries constitueixen el primer pas d'integració en el grup classe de referència de l'alumne nouvingut. En elles, la limitació que té, entre altres, és la de la comprensió de la llengua i, per tant, de les instruccions. Per a això, s'estableix un torn de manera que els diferents companys de la classe s'ocupin de treballar amb ell o ella fent de pont entre la instrucció rebuda i la realització de les activitats d'aprenentatge. En tot cas, cal aprofitar la possibilitat de comunicació simbòlica i/o corporal que es treballa en aquestes dues matèries per facilitar la comunicació extralingüística de l'alumne.

Estratègia H: Integració progressiva a la resta de crèdits comuns i crèdits variables del grup

КЕДО

Rus

Els objectius fonamentals d'aquest projecte són, d'una banda la normalitat de l'escolarització d'un alumne d'incorporació tardana i, de l'altra, la integració dels alumnes nouvinguts en grups de nois i noies de la seva edat. Per tant, cal vetllar, des del primer moment, per la incorporació progressiva dels alumnes estrangers als crèdits comuns i variables amb els nois i les noies del seu grup. Ho fem mitjançant una adaptació curricular individualitzada seguint el mètode de *multinivells* que ja utilitzem en la majoria d'assignatures, o sigui, tots els alumnes treballen sobre els mateixos continguts, però amb objectius diferents. L'entrada progressiva de l'alumne als crèdits comuns s'estableix atenent dos criteris: l'organització horària de què disposem per a cada curs i la facilitat de la matèria per ser adaptada tenint en compte que l'adaptació principal és la de la llengua com a vehicle d'aprenentatge.

Creiem que els centres educatius a hores d'ara han resolt, d'una manera o d'una altra, l'acollida dels alumnes d'incorporació tardana, però no tenim resolt molts dels elements que influeixen i determinen el seu progrés acadèmic. Hem hagut d'avançar els últims anys a base de molta observació i de moltes temptatives, sense comptar amb ajuts que ens facilitessin la seva incorporació i el seu aprenentatge. Des de la perspectiva actual, l'educació dels alumnes d'incorporació tardana a Catalunya ha de plantejar-se, en aquests moments, cinc grans reptes irrenunciables:

1. Assegurar els processos de socialització que es donen en els grups d'iguals que es formen a les aules escolars, vetllant perquè aquests grups siguin fidels reflexos de la societat i, per tant, de composició heterogènia.

Optar per aquest camí requereix també afrontar el treball constant de les actituds dels alumnes autòctons donant-los informació, desfent prejudicis i, sobretot, resolent els conflictes de forma positiva.

2. Trobar fórmules adequades d'avaluació que permetin, d'una banda, l'assoliment d'objectius adaptats per als diferents continguts del currículum i, de l'altra, una expressió clara, amb funció motivadora, dels resultats acadèmics que van fent els alumnes.

44 Acolliment i diversitat lingüística

És important que els nois i les noies amb dificultats de comprensió i d'expressió apreciïn els petits progressos que fan i sentin la necessitat de fer-ne cada vegada més ja que, si no, el nivell d'abstracció de totes les situacions acadèmiques pot esdevenir insuportable. També serà bo implicar les famílies en el seguiment dels resultats i en l'estímul d'aprenentatge dels seus fills i filles.

3. Trobar eines de suport i d'ajuda als docents que permetin donar als alumnes elements que facin de pont entre les seves cultures de procedència i la nostra. Aquestes eines de suport es concreten, sobretot, en la contractació de mediadors o d'auxiliars de conversa amb domini de les llengües i les cultures d'origen.

És necessari ensenyar-los tenint en compte els aprenentatges que ja tenen i coneixent també les realitats de què parteixen. A la vegada, vetllar perquè puguin mantenir un contacte amb la seva cultura d'origen és un deure que tenim si som coherents amb un plantejament intercultural com a marc de l'acció integradora que pretenem.

4. Buscar recursos per fer possible una atenció individualitzada de suport a l'estudi i al treball escolar dels alumnes fora de l'horari acadèmic.

Aquest suport és necessari perquè ells no poden finançar unes hores de classe suplementàries i, en canvi, necessiten una pràctica de determinades habilitats que s'ha de fer de manera força regular i que s'escapa de les possibilitats que hi ha dins de l'horari lectiu dels centres.

5. Facilitar l'accés a altres entorns educatius, fora del marc escolar, que els aportin vivències de grup i que contribueixin a la seva inserció social en el municipi on viuen.

Ens referim al paper de l'educació no formal i, de manera especial, a l'educació en el lleure com a instrument d'integració de primera magnitud d'acord amb les principals condicions que el defineixen: un marc pensat per a l'educació integral, de creixement personal i de grup i, a més, altament flexible i capaç d'adaptar-se a la diversitat. Aquest entorn, sobretot, pot fer una gran aportació a la integració dels nens i les nenes i dels nois i les noies als barris i als municipis on viuen.

Dialogar sobre aquests reptes, donar instruments per respondre-hi, analitzar la situació canviant que estem vivint són eines absolutament necessàries per assegurar el progrés acadèmic dels alumnes nouvinguts que contribuiran amb la seva formació a un projecte de país com el nostre, que ja viu una societat fortament intercultural.

Els mestres de l'Escola Pública Germanes Bertomeu, ubicada en una zona de Mataró on la població immigrant té una forta presència i segueix arribant, ens expliquen les implicacions lingüístiques en les pautes d'acolliment dels alumnes i les seves famílies i com treballen les competències de la llengua oral a l'escola.

Això no és Babel

L'aprenentatge de la llengua oral a l'escola Germanes Bertomeu

***Claustre de
Mestres del
CEIP
Germanes
Bertomeu de
Mataró***

«L'omnipresència del català oral a la vida escolar, unida a l'enfocament cada vegada més globalitzador de l'aprenentatge, és el que ens dona millors resultats competencials.»

L'Escola Pública Germanes Bertomeu es troba al barri de Rocafonda-L'Esperança, un dels més densificats de Mataró. El centre, de doble línia, té dos edificis: el de primària –on trobem també les aules de P5– i el parvulari, amb els P3 i P4. L'alumnat resideix al mateix barri o al barri limítrof del Palau-Escorxador, zones amb importants dèficits estructurals i culturals i on la nova població immigrant segueix arribant, principalment del Magrib, d'Amèrica Central i del Sud i de l'Àfrica Sub-sahariana.

La composició de l'alumnat és una mostra de la diversitat del context i el nombre d'alumnes amb necessitats educatives derivades de la situació social és considerable, cosa que va determinar que l'escola fos qualificada d'atenció educativa preferent.

Però les condicions difícils no impedeixen als professionals que hi treballen d'anar endavant. L'equip de mestres, amb un llarg bagatge de

renovació pedagògica i amb moltes hores de formació permanent en el centre mateix, ha endegat un Pla Estratègic per al període 2002-2006. Això, unit al Pla Integral que l'Ajuntament de Mataró desenvolupa a la zona, situa l'escola en una perspectiva de confiança i esperona la comunitat educativa a continuar treballant amb tenacitat i eficàcia.

Implicacions lingüístiques de la nostra pauta d'acolliment

L'any 1990 vam demanar la creació d'aules de P3. Érem a punt d'estrenar un nou i magnífic parvulari i no ens semblava admissible que el 2n cicle de l'educació infantil restés escapçat en el seu inici. L'argumentació, a banda de consideracions psicopedagògiques, es basava en motius sociolingüístics contextuals. Des de sempre, la nostra escola havia acollit un alumnat quasi totalment no-catalanoparlant i declaràvem: *«Des d'un profund i respectuós reconeixement de les diverses expressions culturals que autoidentifiquen les nostres famílies, ens plantejem la necessària normalització lingüística i cultural catalana mitjançant un aprenentatge de la llengua que sigui ambiciós i funcional i que, alhora, defugui qualsevol paternalisme.»*

Es va aconseguir el P3 i vam continuar el procés de la «immersió lingüística» amb l'objectiu de garantir l'ús espontani del català, com a mínim en el marc escolar. Per això pensàvem –i continuem pensant– que convé treballar les competències orals de manera precoç, amb una metodologia globalitzadora, vivencial i lúdica.

Però de poca cosa serveix la feina escolar si no impliquem les famílies en els objectius a aconseguir. El curs 1986-87, ja havíem implantat un ritual d'acollida de les noves famílies que, entre d'altres avantatges, reforçava l'ús del català i el seu aprenentatge perquè motivant els pares i les mares a casa ells també motivarien la mainada. Actualment, es continua aplicant amb algunes modificacions que s'hi han anat introduint.

Al final del juny anterior a l'entrada a l'escola, les famílies de l'alumnat nou vénen a una reunió on se'ls dona la benvinguda i se'ls explica el funcionament del centre. Tot i la diversitat cultural i lingüís-

48 Acolliment i diversitat lingüística

tica dels assistents, l'acte es fa tot en català. Ara bé, disposem de persones que, en acabar la presentació formal, poden traduir i aclarir dubtes (normalment en castellà i en àrab; ocasionalment en *manding* o *sarakule*).

Durant la primera quinzena de setembre, el mestre o la mestra té una entrevista amb la família nouvinguda. Hi assisteix el nen o la nena per tal que es vagi habituant a l'educador/a i a l'espai. Llavors, es procura que l'infant percebi que, a l'escola, les persones adultes se li adreçaran en català.

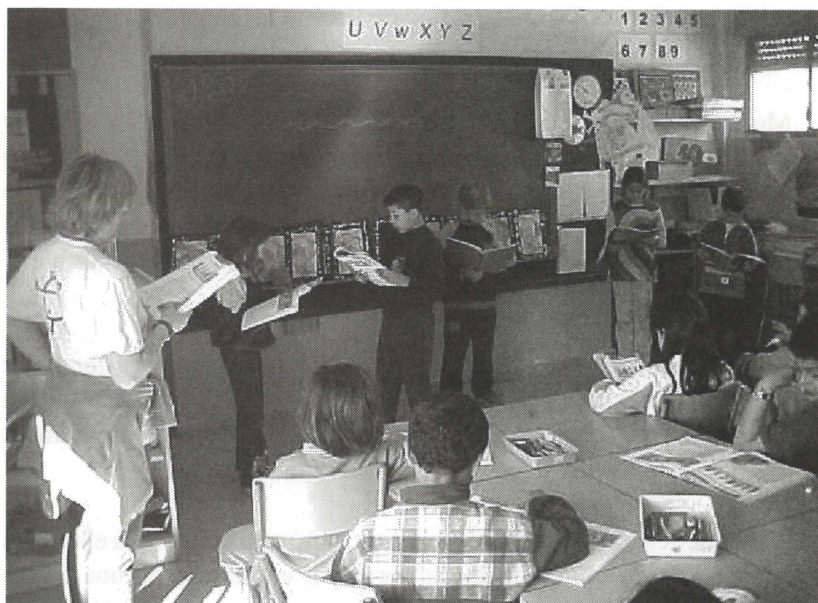
Durant els dos primers dies de classe, la incorporació de l'alumnat es fa escalonadament. La meitat del grup ho fa el primer dia; l'altra meitat, el segon. Al tercer dia ja ve tot el grup. Així garantim un marc d'acollida més afable i tranquil i un tracte més personalitzat, però un tracte en català. Això sí, acompanyat de molt llenguatge gestual i amb una entonació molt afectuosa.

Com treballem les competències de la llengua oral?

«La llengua parlada és el canal i alhora el codi més important que s'utilitza al llarg del procés d'ensenyament-aprenentatge.»

Al 2n cicle d'educació infantil, la llengua oral és constant i la fem servir, d'una manera o altra, en totes les activitats que ens plantegem de manera global i amb el referent constructivista.

- A partir de la vida quotidiana de l'aula, amb els hàbits, les rutines, les converses... Especial importància donem als rituals d'entrada i de sortida.. Un exemple seria la manera de passar llista per veure qui ha vingut i qui no i que es fa des de P3. Els continguts que més es treballen són el vocabulari i les estructures més usuals. A P4 es comenta el calendari, es parla de «quin temps fa avui» i també de «qui es queda avui a dinar a l'escola». A P5 es fa més incidència en els càrrecs i se sistematitzen les modalitats d'indicacions i instruccions del/la mestre/a tot fent una gradació de complexitat.
- A partir de narracions de contes i de vivències, plantejades en tres àmbits:

En gran grup, treballem personatges (qui és, com és), vocabulari, ordre seqüencial, estructures... En grup reduït, insistim més en la seqüenciació-ordenació i en les estructures. En atenció individualitzada dins l'aula ordinària per part del tutor o la tutora o el/la mestre/a de suport, sobretot vocabulari.

- A partir de cançons, dites, poemes, rodolins...
- A partir de les converses a la rotllana.
- A partir d'observació i lectura d'imatges (làmines, fotos, logos, bits...).

Al 1r cicle d'educació primària també partim de la vida diària de l'aula i treballem la llengua oral en la comunicació de l'alumnat i d'aquest amb la persona adulta. Aprofitem els rituals diaris, l'observació del temps, el calendari... per perfeccionar el vocabulari, les estructures i la fonètica. Les expressions més usuals, les fixem per repetició tot imitant models. També aprofitem qualsevol intervenció parlada per tal de fer reflexió sobre la llengua.

Resulta molt profitós fer debats en rotllana. Es tracta de crear el clima adient per tal que cadascú pugui expressar opinions, sentiments,

50 Acolliment i diversitat lingüística

desitjos, emocions... També practiquem i polim la llengua oral quan fem els reculls d'idees per treballar projectes.

Molt majoritàriament, els nens i les nenes arriben al *2n cicle de primària* parlant el català dins l'aula de manera espontània. Però convé destacar que a aquesta edat es nota un retrocés en la utilització de la llengua catalana com a vehicle de relació entre companys. En canvi es manté sempre el català com a llengua de conversa amb els/les mestres.

A les converses i als debats en grup sempre es procura fer notar incorreccions i es demana que les rectifiquin sobre la marxa. Aquesta manera de treballar també s'aplica a recitacions de textos prèviament memoritzats, a resums, descripcions, narracions de fets, etc.

Una pràctica habitual al cicle és l'exposició oral de treballs elaborats en petit grup; els components fan torns per explicar cada una de les parts d'un guió. Llavors s'aprofita per –entre tots– suggerir millores i corregir aspectes d'organització discursiva, coherència, sintaxi, lèxic i fonètica.

No cal dir que l'assemblea de classe continua sent un magnífic espai de debat i de conversa on tothom aprèn de tothom, també en el camp de la competència lingüística.

I arribem al *3r cicle de primària*. Dins del bloc d'expressió oral tenim múltiples activitats i exercicis molt diversificats (de conversa, de debat, de dramatització...). Tots ens permeten treballar per assegurar les competències bàsiques, acostar-nos als objectius del final de l'etapa i avaluar-ne el grau d'assoliment de cadascú.

Les assemblees de classe continuen sent l'espai de conversa per excel·lència, encara que conversar es fa a totes les àrees; i es treballa la coherència, l'ordre temàtic, es reflexiona sobre els camps semàntics i s'analitza la precisió lèxica i fonològica. També resulta útil aprofitar els comentaris de llibres llegits i els moments d'anàlisi i avaluació col·lectives de textos de l'alumnat.

I amb els que arriben més tard?

Un cas diferent és el de l'alumnat que s'anomena d'incorporació tardana, nens i nenes que entren al nostre sistema educatiu a partir de 3r nivell de primària sense el treball previ de la immersió.

Llavors, l'escola dedica quatre hores setmanals d'un mestre a fer classes de català oral en petit grup i, en alguns casos d'incorporació encara més tardana (alumnat que arriba a 6è sense cap coneixement de la llengua catalana), hem arribat a poder oferir dues hores setmanals més; aquestes, d'atenció individual. Però hem de dir que, amb la plantilla actual, d'aquesta dedicació addicional, no en podem assegurar una regularitat total.

Rebem el suport tècnic i l'orientació del servei d'educació compensatòria, el qual facilita alguns materials didàctics i suggereix estratègies per a l'ensenyament del català a nens i nenes provinents d'àrees lingüístiques determinades. En l'actualitat, principalment de països de parla castellana (Amèrica Central i del Sud).

Amb aquest alumnat comencem treballant el vocabulari bàsic i les estructures més usuales amb suport visual, jocs, escenificacions, cançons, programes informàtics, etc.

Per assegurar una eficàcia a curt termini, resulta molt important no traduir i evitar, sobretot amb els alfabetitzats en espanyol, de no caure en converses bilingües i/o en comportaments diglòssics que endarrereixen i distorsionen el procés.

L'article explica un ambiciós projecte interdisciplinari d'integració dels nouvinguts al municipi de Bordils. L'objectiu fonamental d'aquest projecte, amb llarga experiència, és lluitar contra la marginació social en què es veuen abocades moltes famílies.

Taula intercultural: una xarxa d'intervenció social

Maite Irazola

En representació de la Taula intercultural de Bordils

Bordils és un poble rural de 1.300 habitants situat a la comarca del Gironès. El fet d'estar a prop de la ciutat de Girona ha marcat força la seva identitat. La major part de la població activa es dedica a la indústria o a serveis i té el treball fora del poble.

El municipi de Bordils és comunitat receptora de famílies immigrants nord-africanes, majoritàriament procedents de Gàmbia i del Marroc. Actualment hi viuen unes noranta persones. Aquest procés va iniciar-se aproximadament fa deu anys, però és en els darrers quatre anys quan s'ha intensificat amb el reagrupament familiar. Els propers anys, amb la demanda de mà d'obra a les nostres comarques, es preveu que s'instal·lin de manera estable les famílies que ja hi viuen i que en vinguin de noves.

La presència cada vegada més nombrosa de dones i nens gambians en serveis públics del poble –l'escola, el CAP, els serveis socials...– va facilitar als professionals la detecció de necessitats específiques del col·lectiu immigrant i en va sorgir la necessitat de dur a terme actuacions, definides i coordinades per tots els agents socials: Ajuntament, serveis socials, escola, voluntariat. El municipi mateix està immers en un procés adaptatiu i cal aprofundir, d'una manera global

i ajustada a la realitat, sobre el tracte que cal donar a aquest procés.

Fruit d'aquest marc de treball multidisciplinari va ser l'elaboració d'un ambiciós projecte d'intervenció i actuació adreçat tant al col·lectiu immigrant com a la població autòctona, amb l'objectiu fonamental de lluitar contra la marginació social a què es veuen abocades moltes de les famílies nouvingudes.

Aquest canvi demogràfic repercuteix en la dinàmica de la convivència i en l'ús dels equipaments municipals:

a) *La llar d'infants*. Per motius econòmics i culturals (la dona africana no treballa), aquest servei no és utilitzat per aquesta població, però es valora molt necessària l'assistència dels nens immigrants a la llar com a primer contacte amb d'altres famílies i per a la posterior entrada a l'escola.

b) *L'escola*. En un cert moment és dona un desequilibri numèric entre alumnes de pares immigrants i alumnes del poble. S'han de buscar solucions per assegurar un bon nivell educatiu que tingui en compte la diversitat de la població.

c) *Serveis socials*. El col·lectiu immigrant requereix una atenció especial per la precarietat econòmica, les diferències culturals i per evitar la creació de guetos.

d) *Serveis sanitaris*. Sovint l'ús dels serveis sanitaris per part dels immigrants és limitat o pren característiques específiques com ara problemes amb l'horari, poca assistència, dificultats per seguir tractaments, etc.

e) *Urbanisme*. S'ha detectat una concentració en determinats nuclis de població de famílies immigrants, coincidint amb els espais on hi ha habitatges en més mal estat.

A partir d'aquest context, es decideix fer una intervenció conjunta amb tots els estaments implicats en la dinàmica del municipi, per atendre, amb actuacions conjuntes i programades, situacions considerades d'alt risc social.

L'element clau d'aquest projecte va ser la introducció, dins l'àmbit de relacions socials, institucionals i comunitàries del municipi, de la figura del *mediador intercultural*. La mediadora –en el nostre cas– va ser la professional responsable de tirar endavant les propostes i els compromisos pactats entre totes les parts involucrades en el projecte: professionals dels serveis, autoritats municipals i representats de les comunitats gambiana i marroquina del poble. Les funcions de la mediadora són, bàsicament, les següents:

1. Possibilitar la comunicació i l'apropament entre la població autòctona i les minories culturals del poble, obrint espais comuns de diàleg, d'intercanvi per potenciar una convivència activa i integradora.

2. Fer de pont entre els professionals (mestres, metges, personal de serveis socials, etc.) i la població immigrant per tal que els primers puguin fer arribar els seus missatges al col·lectiu, a la vegada que obtenen més informació sobre els costums i els valors propis de les cultures d'origen.

3. Implicar tots els agents comunitaris en els projectes i compromisos adoptats i conscienciar-los sobre la necessitat de treballar conjuntament temes d'interès general del poble .

4. Dinamitzar el teixit social. Es donarà suport –informació, material didàctic i pedagògic– a totes aquelles persones que participin com a voluntaris en els projectes.

5. Elaborar, coordinar i fer un seguiment de projectes comunitaris que tinguin com a objectiu millorar la qualitat de vida dels immigrants i facilitar la seva participació social.

6. Detectar necessitats i situacions de risc social entre les famílies immigrants o no, i derivar aquests casos als serveis corresponents.

7. Acollir, assessorar i informar les persones nouvingudes sobre drets, obligacions, recursos i serveis.

Un punt essencial incorporat en aquest projecte interdisciplinari sobre immigració, és la creació de la Taula per a la Interculturalitat. Aquesta taula és un espai obert a la participació ciutadana i demo-

cràtica i una via per a la canalització dels conflictes. Està integrada per l'alcalde, la regidora de serveis socials, l'assistenta social, la directora de l'escola, la pediatra, representants dels diferents col·lectius d'immigrants i la mediadora.

A partir dels debats i qüestions plantejades durant les reunions de la Taula es van perfilar propostes que més endavant es transformarien en *projectes comunitaris* adaptats a les necessitats, a les demandes i a les problemàtiques específiques de les famílies immigrants del municipi i també de les econòmicament desfavorides. Els projectes endegats, gràcies a la col·laboració de moltes persones voluntàries del poble, són:

1. **Taller de conversa amb dones immigrants.** Durant dos dies de la setmana, un grup de voluntaris treballen amb dones gambianes i marroquines l'aprenentatge de la llengua oral. Els continguts de les sessions són «pràctics», lligats a les seves necessitats bàsiques i al món exterior proper. L'objectiu és que assoleixin unes mínimes competències lingüístiques que els permetin fer una vida quotidiana nor-

malitzada. Paral·lelament a aquestes sessions s'organitza un servei de guarderia portat també per voluntaris.

2. *Taller de cuina.* Els mateixos voluntaris van planificar un petit i intensiu curs pràctic sobre alimentació i nutrició infantil. En cada una de les classes confeccionen menús senzills i econòmics propis de la dieta mediterrània i dels aliments del seu entorn.

3. *Escola d'alfabetització.* Un grup de voluntaris introduïen en l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura i en continguts relacionats amb el nostre medi social, homes (a la nit) i dones (dos matins a la setmana, amb servei de guarderia inclòs).

4. *Classes teòriques per obtenir el carnet de conduir.* Els voluntaris reforçaven amb una sessió setmanal la teoria que els homes estudiaven a l'autoescola de Celrà (poble proper a Bordils).

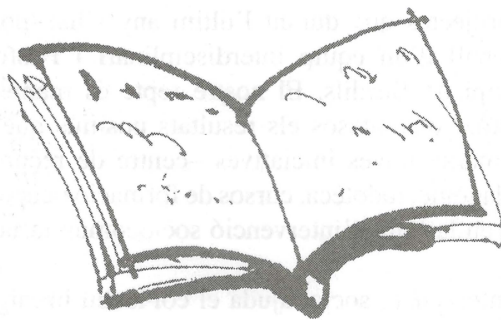
5. *Taller de reforç escolar per a nens immigrants.* L'activitat va dirigida a l'alumnat que, per les seves característiques personals o socials, necessita algun tipus d'ajut i que, per les condicions econòmiques de les famílies, no se'l pot proporcionar. L'objectiu d'aquest projecte és oferir a aquests nens un espai adequat on puguin fer els deures, amb l'ajut d'un voluntari, el qual, coordinat amb l'escola, l'orientarà i guiarà en aquesta tasca i en la recerca dels llibres o material que siguin necessaris, i treballarà l'aprenentatge d'hàbits d'estudi.

6. *Casalet Ding-Ding.* Aquest projecte va adreçat a tots els infants, autòctons i immigrants, que no assisteixen a la llar d'infants per causes socioeconòmiques. Amb aquesta iniciativa, els nens més desafavorits socialment podran assistir durant tres tardes a la setmana a la llar, on treballaran amb la resta de companys hàbits i habilitats que els preparen l'entrada a l'escola i representen un inici de socialització infantil.

7. *Botiga d'objectes de segona mà.* La venda de tot tipus d'objectes, des de roba a estris de cuina, a preus simbòlics assequibles a qualsevol economia, permet cobrir moltes necessitats a famílies que viuen en situacions límits. Els diners recaptats es destinen a actuacions comunitàries.

Aquests són els projectes que durant l'últim any s'han posat en marxa gràcies al treball d'un equip interdisciplinari i l'esforç de voluntaris del municipi de Bordils. El nostre repte és mantenir en vigència totes les actuacions, atesos els resultats positius que s'han obtingut i posar en marxa noves iniciatives –centre de recursos de material didacticopedagògic, ludoteca, cursos de formació ocupacional per a dones– sempre en la línia d'intervenció sociocomunitària.

Aquesta xarxa d'intervenció social ajuda el col·lectiu immigrant a sentir-se un membre més de la comunitat amb tot el que això representa de drets i deures. És un procés que s'està duent a terme i cal vetllar per la seva continuïtat, millora i aprofitament. Es valora la cohesió de tots els estaments per crear aquest teixit social.

Bibliografia complementària*

Biblioteca Rosa* Articles publicats a *Perspectiva Escolar ***Sensat***

- «Acostem-nos al Marroc» [Monogràfic]. En: *Perspectiva Escolar*, núm. 255 (maig 2001), p. 2-57
- «Àfrica tan a prop i tan lluny» [Monogràfic]. En: *Perspectiva Escolar*, núm. 219 (novembre 1997), p. 2-61

Llibres i revistes

- ARENAS I SAMPERA, Joaquim. *Les noves migracions: societat, escola i llengua*. Barcelona: Claret, 2000 (Antara; 1)
- Aroma: *manual de llengua i cultura per a immigrants 2*. Girona: Càritas Española, 1999. 2 v.
- ASENSIO MULERO, Cecilia. «La incorporació d'un alumne estranger a l'escola...: una experiència de treball». En: *Guix*, núm. 208 (febrer 1995), p. 45-48
- BARTLETT CASTELLÀ, Enric R. «L'escolarització dels infants immigrants en l'informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya». En: *Perspectiva social*, núm. 42 (1999), p. 159-169
- BELART, Mercè; RANCÉ, LÍ. *Nivell llingüístic per a escolars de 8 a 14 anys*. (Lluís Rancé). Catalunya. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Dep. d'Ensenyament, 1995
- BOIXADERAS, Rosa; MAJÓ, Maria; ROQUER, Josep. *Hola!* Vic: Eumo, 1999

* Selecció de documents que podeu trobar a la biblioteca de Rosa Sensat.

- CARBONELL, Francesc. «La integració social i la diversitat cultural a l'escola». En: *Educar*, núm. 22-23 (1998), p. 197-216
- COMISSIÓ D'ESCOLARITZACIÓ D'IMMIGRANTS I MINORIES. «Nois i noies immigrants a l'escola: reflexions i propostes sobre una realitat emergent a Barcelona». En: *Barcelona educació*, núm. 13 (novembre 2000), p. 20-22
- CUESTA AZOFRA, María. *La escolarización de los hijos de inmigrantes en España*. Madrid: Confederación Sindical de CC.OO., 2000 (Cuadernos de información sindical; 9)
- GABANCHO, Patrícia. *Sobre la immigració: carta a la societat catalana*. Barcelona: Columna, 2001 (Carta a —; 5)
- GIRONA, Ramon. *L'escola 1: el dia abans de la matriculació*. Girona: Fundació Càritas Immigració, 1998. 1 vídeo
- GIRONA, Ramon. *L'escola 2: la preinscripció i la matriculació*. Girona: Fundació Càritas Immigració, 1998. 1 vídeo
- GÓMEZ OLIVÉ, Montserrat. *Les migracions a Catalunya al segle XX*. Barcelona: Barcanova, 1992
- Incorporació tardana de l'alumnat estranger: segon simposi: Llengua, Educació i Immigració*. Sílvia Aznar (coord.), M. Rosa Terradellas Pifarrell (coord.). Barcelona: Horsori; Girona: Universitat de Girona, 1999 (Quaderns per a l'anàlisi; 12)
- JORNADES DEL PROJECTE EDUCATIU (2001: BARCELONA). *Les noves ciutadanes: immigració i educació. Experiències*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2001
- JUNYENT, Carme. *La diversitat lingüística: didàctica i recorregut de les llengües del món*. Barcelona: GELA: Octaedro, 1999
- LARRAÑAGA, Maje; RUIZ BIKANDI, Uri. «Plurilingüisme i biculturalisme en un programa d'immersió». En: *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, núm. 8 (abril 1996), p. 35-46
- Lengua y cultura de origen: niños marroquíes en la escuela española*. Adela Franzé Mudanó (ed.), Laura Mijares Molina (ed.). Guadarrama: Ediciones del Oriente y del Mediterráneo, cop. 1999 (Encuentros TEIM; 1)
- «Lenguas e inmigración» [Monogràfic]. En: *Textos didáctica de la lengua y de la literatura*, núm. 23 (enero-marzo 2000), p. 5-67
- «Llengües, ètnies i cultures a l'ensenyament». En: *Articles de Didàctica de la Llengua i la Literatura*, núm. 23 (octubre-Desembre 2001)
- LUQUE, Carmen. *Ells truquen a la porta: [15 vides explicades pels nous catalans; la immigració que comença]*. Barcelona: La Campana, 2000
- Manual de formación intercultural para grupos multiculturales*. Madrid: Cáritas Española, 1998
- Manual de lengua y cultura: comunicación oral*. Madrid: Cáritas Española, 1996
- Manual de lengua y cultura: lecto-escritura*. Madrid: Cáritas Española, 1996

- MARBÀ, Teresa. «Enseñar lengua a los niños inmigrantes». En: *Textos de didáctica de la lengua y de la literatura*, núm. 23 (Enero-Marzo 2000), p. 59-67
- Seminari immigracio, integració i llengua*. Barcelona: CCOO, 1998
- SIGUAN, Miquel. *La escuela y los inmigrantes*. Barcelona: Paidós, 1998 (Paidós educador; 136)
- SIMPOSI SOBRE LLENGUA, EDUCACIÓ I IMMIGRACIÓ (2n: 1998: Girona) *Segon Simposi: llengua, educació i immigració: Incorporació tardana de l'alumnat estranger*, Girona, 19, 20 i 21 de novembre de 1998 comunicacions. Xavier Besalú (ed.). Universitat de Girona. Girona: Universitat de Girona, Institut de Ciències de l'Educació, DL 1999
- VILA, Ignasi. «Enseñar a convivir, enseñar a comunicarse». En: *Textos de didáctica de la lengua y de la literatura*, núm. 23 (Enero-Marzo 2000), p. 23-30

Enllaços d'interès

Fundació Jaume Bofill. S'ocupa de promoure iniciatives que facilitin el coneixement de la nostra societat i que impulsin realitzacions que contribueixin al seu millorament a través de la supressió de les desigualtats de tota mena existents entre les persones, entre els grups i entre els pobles i de l'extensió de l'educació i de la cultura en el sentit ampli a tots aquells que per les circumstàncies socials se'n troben més mancats:

<http://www.fus.org/>

Entrecultures. Programa que promou actuacions i serveis (com ara el banc de recursos a Internet) amb la finalitat bàsica d'orientar i acompanyar educadors i famílies, tant autòctones com d'origen immigrant, en els seus processos formatius i de reflexió sobre l'educació intercultural.

<http://www.fbofill.org/entrecultures>

Senderi. Butlletí d'educació en valors és una iniciativa conjunta de diverses institucions vinculades al món de l'educació. A través d'aquesta web pretenem impulsar l'elaboració i difusió d'idees, experiències de treball i materials sobre l'educació en valors.

<http://www.senderi.org>

SOS Racisme. SOS Racisme és una associació de defensa dels drets humans d'acció antiracista.

<http://www.sosracisme.org/>

GRAMC. Treballen per incentivar la construcció d'una societat intercultural i prendre-hi part activament.

<http://www.troc.es/ecoconcern/gramc.htm>

Ibn-Batuta. Associació dedicada al suport humà, social i cultural al col·lectiu

magrebí, amb especial atenció a la situació de l'anomenada «segona generació».

<http://www.pangea.org/ascib/>

XTEC. Recursos que ajuden a conèixer la diversitat cultural per educar en la tolerància i la solidaritat.

<http://www.xtec.es/recursos/cultura/index.htm>

Educa en la Red. Recursos de educació para el desarrollo en Internet.

<http://www.fuhem.es/CIP/EDUCA/EDU1.htm>

Edualter. Xarxa de recursos per a l'educació, el desenvolupament i la interculturalitat.

<http://www.pangea.org/edualter/catalan.htm>

Pangea. «Comunicació per a la Cooperació». ONG, el principal objectiu de la qual és afavorir la comunicació a través d'Internet a tot tipus d'ONG, col·lectius, sector educatiu o persones que treballen pel canvi cap a un món millor.

<http://www.pangea.org/nueva/indexcapas.htm>

Nosaltres.com. El cercador de Vilaweb.

Drets humans i solidaritat

Escuela y multiculturalidad. Monogràfic quinzenal d'Educaweb.com.

<http://www.educaweb.com/esp/servicios/monografico/multiculturalidad/multiculturalidad.htm>

El Club d'Amics de la Unesco, L'altaveu per al coneixement i difusió de les cultures, constitueix una ambiciosa plataforma d'activitats multiculturals articulades en nombrosos cursos especialitzats impartits, sempre per experts en els temes, a diferents locals de Barcelona i sota l'impuls del CAUB.

VEREDICTE 2001 - 2002

FUNDACIÓ
JAUME I

XXIV Premis BALDIRI REIXAC

PREMIS A LES ESCOLES

14 premis de 3.300 € cadascun

ACIS Artur Martorell
de Barcelona

Col·legi Cardenal Vidal i Barraquer
de Cambrils (Baix Camp)

Florida Centre de Formació
de Catarroja (l'Horta, País Valencià)

CP Pere Casanovas
de Ciutadella (Menorca)

CEIP Mare de Déu de la Muntanya
d'Esparreguera (Baix Llobregat)

CEIP Josep Pallach
de Figueras (Alt Empordà)

CP La Ginebrosa
de La Ginebrosa (Baix Aragó, Aragó)

CEIP Provençana
de l'Hospitalet de Llobregat (Barcelonès)

CEIP El Cabrerès
de l'Esquirol (Osona)

IES Mossèn Alcover
de Manacor (Mallorca)

CP Montcabrer
de Muro d'Alcoi (El Comtat, País Valencià)

Col·legi St. Josep
de Navàs (Bages)

CEIP Marcel·lí Domingo
de Roquetes (Baix Ebre)

Escola Bressol Els Minairons
de Tremp (Pallars Jussà)

PREMI A MESTRES I PROFESSORS

El Jurat ha decidit no adjudicar el premi i atorgar una **menció especial** dotada amb 3.000 € al treball

L'escriptura del jo. Una proposta d'educació intercultural i tractament de la diversitat del qual són autors Jordi Carreras de Cabrera i Maria Fernández i Pou, de Girona

Per l'oportunitat d'una experiència d'escriptura autobiogràfica a l'escola, desenvolupada des de fa uns anys en diferents centres, que presenta gran varietat de recursos i suggeriments metodològics engrescadors, que contribueixen a fer descobrir als alumnes la pròpia identitat, la memòria individual i la familiar.

PREMIS ALS ALUMNES

60 premis de 600 € cadascun

EDUCACIÓ INFANTIL I CICLE INICIAL

Tots plegats fem...

Alumnes d'educació infantil i cicle inicial del CEIP Mare de Déu del Remei, d'Alcover

Quins experts!

Alumnes de P5 d'educació infantil de l'Escola Vedruna, de Sallent

Còmics vius

Alumnes de 1r i 2n de cicle inicial de primària del CEIP Mare de Déu de Montserrat, de Súria

Petites, grans investigacions

Alumnes d'educació infantil i cicle inicial del CEIP Castell Ciuró, de Molins de Rei

Matemàtiques

Alumnes de 1r i 2n de cicle inicial de primària del CEIP Rocafonda, de Mataró

L'únic circ català: el circ *Raluy* i el seu pallasso *Lluïset*

Alumnes de 1r de cicle inicial de primària de l'Escola El Turó, de Mataró

Els 1000+1 contes de segon

Alumnes de 2n de cicle inicial de primària de l'Escola Casals-Gràcia, de Manlleu

Els aliments. La dieta mediterrània
Alumnes d'educació infantil de l'Escola Ausiàs March, d'Albalat de la Ribera

Els dinosaures que hem estudiat

Alumnes de 2n de cicle inicial de primària del CP Sant Jaume, d'Almoines

CICLE MITJÀ I SUPERIOR

Expedició catalana a l'Antàrtida

Alumnes de 4t, 5è i 6è de primària del CEIP Lluís Maria Vidal, d'Agullana

Els jocs d'abans

Alumnes de 4t de primària de l'Escola Vedruna, d'Artés

Un tomb per l'entorn. Recull de sortides pels voltants del nostre poble

Alumnes de 5è i 6è de primària del CEIP Sant Jordi, de Navàs

Gaudí

Alumnes de 6è de primària del CEIP Rubió i Ors, de Reus

Filojoc

Alumnes de 3r i 4t de primària de l'Escola L'Horitzó, de Barcelona

Web-La Patum de Berga

Alumnes de 6è de primària de l'Escola Mare de Déu del Carme, de Berga

Els grallers

Alumnes de 5è de primària del CEIP Cor de Roure, de Santa Coloma de Queralt

Contes a la vora de... La Farga

Alumnes de 6è de primària del CEIP La Farga, de Salt

Les fonts històriques del segle XVIII i XIX de la ciutat de Lleida

Alumnes de 6è de primària del CEIP Pràctiques II, de Lleida

I després fou la forma

Alumnes de 5è de primària del CEIP Nostra Llar, de Sabadell

ESO

Jeroglífics i Mossèn Cinto, alumnes de 2n d'ESO,

Estimat Miquel, alumnes de 1r, 2n, 3r i 4t d'ESO,

Contes per a l'hora de les postres, alumnes de 1r, 2n, 3r i 4t d'ESO, de la Secció d'Ensenyament Secundari Fonts del Glorieta, d'Alcover

Viatgem al món dels llibres

Alumnes de 1r i 2n d'ESO de l'IES Jaume Huguet, de Valls

Festes del Bages

Montserrat Ribera i Parera, alumna de 2n d'ESO de l'Escola La Salle, de Manresa

Llepolies del llenguatge

Alumnes d'ESO de l'IES Gabriel Ferrater, de Reus

Terra Baixa (activitats per a conèixer el món del teatre)

Alumnes de 3r d'ESO de l'IES El Cairat, d'Esparreguera

El drac de na Coca

La mà del moro
Alumnes de 2n d'ESO de l'IES Son Pacs, de Son Sardina

De l'ou a la guatlla (cria artificial d'Excafectoria chinensis)

Àxel Andrés i Daniel Delgado, alumnes de 4t d'ESO de l'Escola L'Horitzó, de Barcelona

Les fonts dels nostres avis. Les nostres fonts

alumnes de 1r d'ESO, **El Modernisme a través del nostre entorn proper: el cas d'Olot**, alumnes de 3r d'ESO, del Col·legi Cor de Maria, d'Olot

Sempre plou sobre mullat

Maria Cat i Peláez, Ana Escudero i Riscado i Roser Mallorquí i Díez, alumnes de 3r d'ESO de l'Escola Las Alzines, de Girona

Mons inventats

Alumnes de 1r d'ESO de l'Escola Gavina, de Picanya

Adolescents en perill

Alumnes de 2n d'ESO de l'IES Thos i Codina, de Mataró

Recordant la postguerra, Mariona

Selga i Guibernau, **La postguerra: època de mancances**, Chelo Segura i Guzmán, alumnes de 4t d'ESO de l'Escola Tabor, de Santa Perpètua de Mogoda

L'Ocell i el seu malefici (llibret escènic), alumnes de 1r d'ESO, **L'adolescència a través de la literatura**, alumnes de 2n d'ESO, del Col·legi Santa Joaquina de Vedruna, de Terrassa

BATXILLERAT I FP

Procés d'elaboració del vi

Anna Vilà i Viudez, alumna de 2n de Batxillerat del Col·legi Claret, de Valls

El llenguatge polític

Jordi Baró i Ruibal, alumne de 2n de Batxillerat de l'IES Gaudí, de Reus

De la cantarella a la Salve i campanes al vol: cançonera i campaneria a les Borges del Camp

Rosa Pàmies i Vilà, alumna de 2n de Batxillerat de l'IES Joan Guinjoan i Gispert, de Riudoms

60 esglésies romàniques de l'Ait Empordà. Descripció arquitectònica i estat de conservació

Sara Riera i Pàramo, alumna de 2n de Batxillerat de l'IES Costa i Llobera, de Barcelona

Què hi ha de mitològic en el món actual?

Naiara Álvarez i Ayúcar, alumna de 2n de Batxillerat del Centre d'Estudis Montseny, de Barcelona

25 anys del diari *Avui*

Marçal Sarrats i Ferrés, alumne de 2n de Batxillerat de l'Escola Pia de Nostra Senyora, de Barcelona

Berga a l'any 1936

Pere Galceran Roca i Clotet, alumne de 2n de Batxillerat de l'IES Vila de Gràcia, de Barcelona

Nomenclàtor de Santa Coloma de Gramenet

Marta Calvo i Padrós, alumna de 2n de Batxillerat de l'IES Ramon Berenguer IV, de Santa Coloma de Gramenet

Al peu de la lletra

Alumnes de 1r de Batxillerat de l'IES Can Puig, de Sant Pere de Ribes

Informes a 4 veus

Alumnes de 1r de Batxillerat de l'IES La Garrotxa, d'Olot

Radiografia del Pont Vell

Marta Guardiola i Garcia i Natàlia Hurtós i Vilarnau, alumnes de 2n de Batxillerat de l'IES La Garrotxa, d'Olot

Estudi de les aigües de les fonts d'Argentona

Marta Mena i Valdearcos i Sebastien Comerón i Limbourg, alumnes de 2n de Batxillerat de l'IES Argentona, d'Argentona

Les successions de la família propietària del Mas Tortadès

Helena Clarasó Collbatallé, alumna de 2n de Batxillerat de l'Escola Escorial, de Vic

No et cremis!

Marcel Boix i Alberich, alumne de 2n de Batxillerat de l'IES Guindàvols, de Lleida

El parlar de Massalló

Núria Manchado i Puchol, alumna de 2n de Batxillerat del Col·legi Sant Pau Apòstol, de Tarragona

CICLES DIVERSOS

La mar Mediterrània

Alumnes d'educació infantil i primària del CEIP Les Moreres, de Les Pobles

KORE, música en un món de poesia

Alumnes de 1r i 2n cicle de grau mitjà de l'Escola Municipal de Música Robert Gerhard, de Valls

escola pia @ com

Alumnes d'ESO i Batxillerat de l'Escola Pia, d'Igualada

Menjars bons, menjars diferents

Alumnes de tots els nivells del CEIP Maria Borés, de La Pobla de Claramunt

Any Europeu de les llengües.

Contribució de l'IES El Cairat
Alumnes de tots els nivells de l'IES El Cairat, d'Esparreguera

Estudiem llengua amb el vídeo.

Juguem, divertim-nos! Una experiència amb castellanoparlants
Alumnes de 5è i 6è de primària i 1r i 2n d'ESO del CP Argentina, de Benferri

El Poema de la rosa als llavis: traduït i recitat en 29 idiomes

Alumnes de 1r a 5è de l'Escola Oficial d'Idiomes Barcelona-Drassanes, de Barcelona

Llibre Col·lectiu *En Berto, el gegant*

Alumnes d'educació infantil i primària del CEIP Germanes Bertomeu, de Mataró

Els tres amics

Alumnes d'educació infantil i primària del CEIP Francesc Macià, d'Orrius

Conte de contes

Alumnes de tots els nivells del CEIP La Monjoia, de Sant Bartomeu del Grau

La diversitat

Alumnes d'educació infantil i primària del ZER Baix Gaià, de La Riera de Gaià

Paisatges de Sagarra

Alumnes de tots els nivells del CEIP Mediterrani, de Tarragona

EDUCACIÓ ESPECIAL

Taller cuina "Can Eladi"

Alumnes de 9 a 16 anys del CEIP Eladi Homs, de Valls

Comitè organitzador

Joan Triadó i Font, *President*
Montserrat Carulla i Font,
Josep González-Agàpito,
Rosa Boixaderas i Sáez,
Carne Alcoverro i Pedrola,
Joaquim Arenas i Sampere,

Jurat

Carne Alcoverro i Pedrola
Rosa Boixaderas i Sáez
Maria Isabel Espinosa i Bort
Filo Farré i Anguera
Josep González-Agàpito i Granell
Jordi Martí i Feixes
Joaquim Monclús i Llorens
Marta Puig i Sabanés
Antoni Solé i Bonet

Si voleu més informació consulteu la nostra web
www.fundaciojaumeprimer.org

Premis Baldri Reixac
Aribau 185 - 08021 Barcelona
Tel. 93 200 53 47

L'article pretén mostrar com el nostre centre va donar a conèixer l'òpera organitzant una sèrie d'activitats interdisciplinàries en unes Jornades Culturals.

L'òpera arriba a l'escola **La Flauta Màgica de Mozart**

Claustre de professors del CEIP
La Canonja*

La Canonja (Tarragona)
www.xtec.es/centres/e3003185

Les Jornades Culturals:
La Flauta Màgica

Pels volts de Sant Jordi, i des de fa sis cursos, l'escola organitza unes Jornades Culturals. Aquestes jornades giren al voltant d'un tema que ha estat triat per tots els cicles.

Les activitats es concentren en una setmana en la qual els horaris varien i cada cicle organitza activitats molt diferents de les altres del curs: sortides, tallers, visites... i l'últim dia es fan jocs dirigits al pati en relació amb la temàtica elegida on participa tota l'escola. També hi ha activitats prèvies i posteriors a aquesta setmana.

* Han redactat l'article: M. Carme Celada, Palmira Granel, Rosa Maria Gual, Isabel Hidalgo, Indalècia Moragues, Concepción Navarro, Marta Potau, Carme Sala i Núria Solé.

Quan des de tots els cicles es va decidir dedicar les Jornades Culturals del curs 2000-01 a l'òpera *La Flauta Màgica* de

Mozart, ningú no es podia imaginar l'alt grau d'implicació de la comunitat educativa.

No és freqüent que unes jornades culturals es dediquin a un tema musical, i menys a una òpera.

Des del començament semblava que la temàtica d'aquesta òpera podria entrar amb més facilitat al món escolar: oferia l'atractiu d'uns personatges en els quals els alumnes es podien identificar tot i tenir un argument un xic complicat, però no deixava de ser una proposta atrevida.

Una proposta atrevida

Els dubtes van desaparèixer en el mateix moment de la decisió:

- En primer lloc, els mestres, informant-se, assessorant-se i buscant la part més atractiva de l'òpera per introduir-hi els alumnes.
- Els alumnes, des dels tres anys fins als dotze, identificant-se amb els personatges i la vida de l'autor.
- Els pares i les mares, aportant el seu treball en la decoració i ambientació de l'escola i ajudant els seus fills i filles.
- L'Ajuntament, altres entitats i empreses col·laboradores, amb la seva ajuda logística i de finançament.

I va començar una aventura que durant uns quants dies va canviar la vida diària de l'escola.

L'escola es va convertir en un petit Liceu. A cada racó es podien escoltar els

sobreaguts de la «Reina de la Nit» o els refilets de la flauta de Pan d'en Papageno o el carilló, hipnotitzant amb els seus sons...

Així, per començar, els alumnes es van introduir en la història-conte, els personatges i les seves veus.

A banda de conuiu entre notes i pentagrames i deixar-se captivar d'una manera divertida i entenedora per la música del seu genial autor Wolfgang Amadeus Mozart, tampoc la seva vida no ha passat per alt i els alumnes l'han pogut conèixer.

Des dels tres anys fins als dotze, van anar a veure, al teatre de la localitat «Orfeó Canongí», la representació de l'obra *La Flauta Màgica* de Mozart adaptada per a infants i interpretada pel grup «Òpera Oberta».

Aquesta vivència va ser inoblidable. No cal dir que Papageno en va ser el triomfador, el personatge clau de tota la història. Amb ell, els alumnes van riure, es van divertir, es van emocionar, van tenir noves sensacions...

Els colors, els personatges i les notes, amb l'ajuda de la informàtica, van ser els elements inspiradors del cartell anunciador de les VI Jornades Culturals *La Flauta Màgica* de Mozart. L'escola es va omplir d'aquests cartells que posaven color a les parets, finestres i portes.

A més, informar de totes les activitats d'unes jornades tan complexes com aquestes –les prèvies, les de durant i les de

després de les jornades–, les activitats comunes a tota l'escola i les de cada cicle en un programa, és un objectiu bàsic en la seva confecció. Tota l'escola hi va participar classificant les activitats per tal de poder-les incloure més fàcilment. Finalment, se li va donar forma incloent-hi dibuixos dels personatges de l'òpera diferents per a cada cicle.

En acabar, tota la comunitat educativa va poder gaudir del treball que havien fet els alumnes:

- l'exposició a la sala d'actes,
- el vestíbul,
- els passadissos,
- el vídeo dels tallers i dels jocs al pati,
- la revista escolar *La Paperina*, publicada l'últim trimestre,
- ...

L'experiència ha estat inoblidable: a banda d'aprendre coses noves, tota l'escola s'ha deixat captivar per sentiments bells i noves sensacions.

El pas d'aquesta òpera per l'escola no ha deixat ningú indiferent i així ho demostren les valoracions que se n'han fet des dels diferents nivells.

Aspectes que s'han donat a conèixer

L'argument

Per fer conèixer l'argument, es va fer un recull de diferents versions de la història

de l'òpera *La Flauta Màgica* com a treball previ i d'informació per als mestres.

En veure que existien elements diferenciadors, es va creure oportú triar un únic argument que fos explicat als diferents cicles per una mateixa persona: una monitora de teatre.

El lloc triat per a l'explicació del conte fou la biblioteca del centre, la qual havia estat ambientada adequadament per a aquesta funció.

Una de les activitats clau i més importants de totes les Jornades Culturals va ser anar a veure al teatre del poble la representació de l'obra *La Flauta Màgica* adaptada per a infants i interpretada pel grup «Òpera Oberta» .

També es va preparar una versió reduïda en vídeo de l'òpera *La Flauta Màgica* i es va projectar als alumnes a la sala d'actes de l'escola. Totes les activitats en relació amb l'argument es van adaptar als diferents nivells.

Els personatges

Entre tots els personatges de l'òpera, es van elegir aquests:

- Papageno / Papagena
- Tamino / Pamina
- Reina de la Nit / Tres dames
- Sarastro / Monostatos

Prèviament es van buscar diferents

il·lustracions dels personatges a Internet, llibres, dossiers etc., les quals van ser utilitzades com a ambientació de les diferents aules i dependències comunes de l'escola.

Es van crear uns dibuixos més infantils per poder elaborar tots els materials de treball entorn del tema (fitxes, programa, etc.). A partir dels personatges els alumnes van fer diverses activitats.

• A educació infantil van centrar el seu treball en l'aprofundiment en els personatges següents:

- P3: Papageno i Papagena.
- P4: Reina de la Nit, les Tres Dames i Sarastro.
- P5: Tamino i Pamina.

1. Ària de Papageno.
2. Ària de Tamino.
3. Trio Pamina, Papageno i Monostatos.
4. Ària de la Reina de la Nit.
5. Ària de Sarastro.
6. Ària de Pamina.
7. Duet de Papageno i Papagena.

Es va confeccionar un CD per a cada tutor amb les set audicions ordenades, el qual va ser acompanyat d'un dossier on s'explicava de cada audició el fragment corresponent de la història, els elements a treballar, musicals o no musicals, i la traducció del text.

• A primària, els cartells de cada personatge arribaven a l'aula a mesura que s'escoltaven les audicions corresponents i s'anava confeccionant un mural.

Cada audició va ser plasmada visualment amb un cartell (ja fos del personatge o de l'audició). Es van fer activitats com:

La música

Es van triar set audicions identificatives de cada personatge.

- Confecció de fitxes de treball de cada audició.
- Dibuix lliure.
- Activitats d'informàtica.

També es va creure oportú que vingués una flautista al centre per tal que els nens poguessin escoltar i veure la flauta travessera en directe i conèixer-ne les característiques, etc. Tot això es va treballar abans d'anar al teatre.

El compositor

La manera més motivadora d'apropar el compositor als nens va ser l'elaboració d'un àlbum de cromos sobre la vida d'aquest músic. Es van agafar fotos i il·lustracions de diferents llibres i d'Internet i se'n van fer fotocòpies en color.

Els nens i les nenes col·leccionaven els cromos, durant la setmana de les Jornades Culturals, en els diferents tallers i audicions. Quan els tenien tots, cada nen omplia el seu àlbum particular, la tapa del qual era el perfil de Mozart decorat amb diferents tècniques plàstiques.

Segons l'edat dels nens/es es van fer activitats diverses per conèixer el músic com:

- Escoltar un conte enregistrat de la ràdio sobre la vida de Mozart.
- Veure en vídeo el conte de les tres bessones: *El fantasma de l'òpera* i *Amadeus*.
- Confecció d'una auca.
- ...

Tallers i activitats

A l'aula de música, es van treballar, abans de la setmana cultural, aspectes

concrets de l'àrea relacionats amb l'òpera i adaptats als diferents nivells:

- Què és una òpera.
- Parts d'una òpera.
- Lloc on es representa.
- Tipus de veus i classificació.
- Audicions.
- ...

Els tallers es van començar a pàrvuls dues setmanes abans de les Jornades i a primària es van dur a terme durant la setmana cultural. En els tallers, els alumnes de cada nivell o cicle es barregen, facilitant la interrelació, la col·laboració i la cooperació entre ells.

Parvulari

• Activitats de plàstica

Es van confeccionar diferents murals:

Vestuari dels personatges

Amb els elements diferenciadors del vestuari de cada personatge (barret de plomes de les tres dames, capa de la Reina de la Nit, barret oriental de Monostatos, túnica d'en Sarastro, blonda del vestit de Pamina i banda condecorativa d'en Tamino). Es van emprar diferents tècniques i matèries.

- *Papageno i Papagena*, de grandària natural i amb volum. Les plomes es van fer amb tires de plàstic de colors.
- *El castell de Sarastro*, decorat amb diferents tècniques de collage.
- Els alumnes van crear *els seus propis personatges*, els quals van ser ampliat amb l'ajuda del retroprojector per tal de fer diferents murals.

També es van confeccionar titelles de fusta de Papageno i Papagena, carotes del príncep i la princesa, i punts de llibre.

• **Activitats de lectoescriptura**

- Treball d'associació de nom i dibuix.
- Confegir els noms.
- Treball de relació de parelles de personatges.
- Llista de personatges.
- Treball de la signatura del compositor.

• **Activitats d'ordenació, classificació i seriació**

- Construcció d'una flauta de Pan amb diversos cilindres de paper que els nens havien d'ordenar segons la llargada.

- Jocs amb les plaques del carilló i ordenar-les per llargada.
- Classificació dels diferents instruments de petita percussió.

• **Activitats de coneixement de l'entorn**

- Estudi d'ocells.
- Estudi de les serps.

Cicle inicial

• **Tallers**

1. Conte de La Flauta Màgica

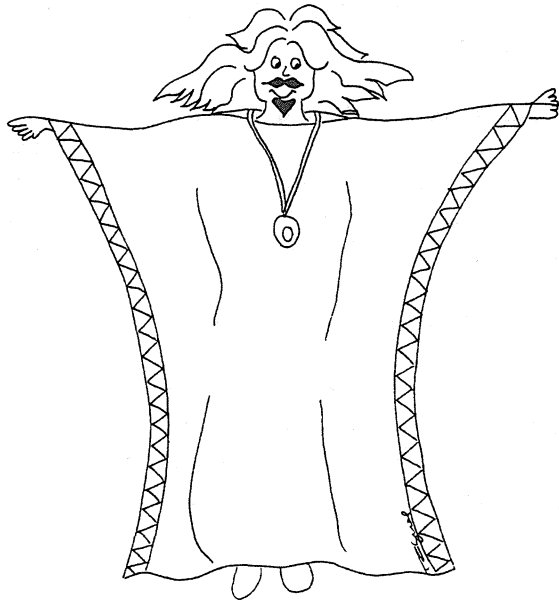
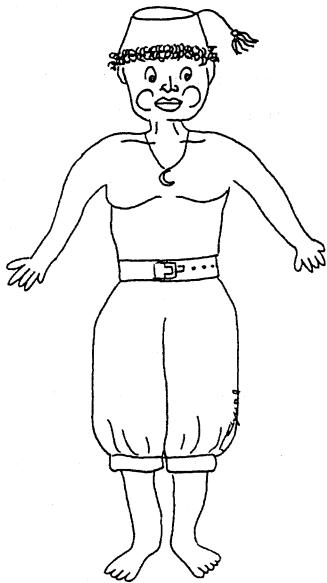
La història es va reduir a sis vinyetes, les quals s'havien de completar dibuixant segons el que deia el text o escrivint d'acord amb el dibuix.

2. Plàstica: titelles

Es van fer uns titelles de mà dels personatges Papageno i Papagena confeccionats amb diferents materials: cartolina, paper de seda, paper de xarol..., que posteriorment foren utilitzades per identificar les veus en l'audició núm. 7 del CD.

3. Plàstica: papiroflèxia

Es va donar als nens un model del joc «els quatre sabaters» sobre la història i personatges. Els nens l'havien de pintar, retallar i muntar i després jugaven entre ells contestant les preguntes sobre el conte i comprovant les respostes.

4. Informàtica

Mitjançant el CLIC SINERA es va fer l'activitat de *La Flauta Màgica*. Es tractava d'escoltar la música, conèixer els personatges, jocs de relació...

5. Mural de la Reina de la Nit

Es va fer un mural amb pintura i collage, on s'enganxaren gomets d'estrelles, que després es va utilitzar en un dels jocs del pati.

Cicle mitjà

• Tallers

1. Poesies i conte musical

Els alumnes van enregistrar unes poe-

sies de temàtica musical amb música de fons de *La Flauta Màgica*; en acabar el taller totes les poesies es van recollir en un quadern junt amb el conte.

2. Plàstica: flauta de fang

Cada alumne tenia una flauta feta amb fang a la classe de plàstica. Al taller, la pintaven amb trempa i, sense que els alumnes ho vegessin, se'ls va donar una capa de purpurina i se'ls digué que les flautes eren màgiques.

També van fer una flauta de Pan amb canyetes de refresc.

3. Plàstica: punt de llibre

Utilitzant paper vegetal, cada alumne feia un punt de llibre dibuixant amb

retoladors un personatge de l'obra, i després es plastificava.

4. Plàstica: mural d'un auditori

Es va confeccionar amb collage, un mural de 3 x 1 m representant un auditori ple de gent de totes les races i edats.

5. Informàtica: el joc de l'òpera

A l'aula de informàtica es feien diferents activitats d'associació, relació, ordenació, etc. sobre la història, la música, els personatges i l'autor de l'òpera.

• Activitats de classe

- Llibre amb la història: ordenar els cinc capítols.
- Els personatges: pintar-los, enganxar-los en un full i escriure les característiques més destacades de cada un.
- Confecció d'una carpeta per recollir els treballs.

Cicle superior

• Activitats

1. Audició d'un conte

Es va fer una audició d'un conte radiofònic en el qual es narrava la vida de Mozart nen.

2. Auca sobre la vida de Mozart

Agrupats en parelles, els alumnes van

fer una auca sobre la vida del compositor, la qual auca es va il·lustrar amb les imatges dels cromos de l'àlbum confeccionats a l'escola. Prèviament, s'havia fet un treball extraescolar de recerca a la biblioteca del poble amb la finalitat de conèixer més dades de la biografia del compositor.

3. El retrat

Un cop fetes les audicions i assistit a la representació de l'òpera, es van agrupar en parelles d'alumnes. Cada parella va triar un personatge diferent de l'obra i va elaborar un text descriptiu sobre aquest, text que van complementar amb un treball plàstic utilitzant diferents tècniques com collage, paper *maché*...

• Jocs al pati

Durant les Jornades Culturals, sempre es reserva la tarda del divendres per dedicar-la a fer jocs dirigits al pati. Els d'aquestes jornades consistiren en jocs tradicionals o inventats i adaptats al tema musical.

Tots els alumnes tenien una targeta amb el ventall de jocs que se'ls oferien i on quedava constància dels que anaven fent. Podien triar i començar pel que més els agradés.

1. *Reina de la Nit*: Els nens/es havien d'omplir, amb els ulls tapats, el mantell de la Reina de la Nit amb gomets en forma d'estel. Vam utilitzar el mural confeccionat al taller de plàstica a CI.

2. *El carilló*: Els nens/es tenien al seu abast objectes identificatius i relacionats amb les set audicions treballades. En sentir el fragment de l'audició, havien d'agafar l'objecte i escenificar el tros de la història.

3. *Prova de l'aigua*: El joc consistia en una cursa amb obstacles on s'havia d'omplir d'aigua un recipient

4. *Prova del foc*: El gimnàs de l'escola es va transformar en un circuit amb bancs, obstacles, matalassos, etc. Tot estava ambientat com si entressin en una cova amb dibuixos de flames i els colors del foc.

5. *Actors d'òpera*: Els alumnes es disfressaven segons el personatge que volien representar

6. *Encertem la porta de la saviesa*: Joc de punteria amb pilotes, on havien de «matar» una serp dibuixada en un mural per poder accedir a la porta de la saviesa.

7. *Llibre dels personatges*: Era una taller de papiroflèxia on construïen un petit llibre amb tots els personatges de la història.

8. *Som ocellaires*: Taller de papiroflèxia on confeccionaven ocells de paper amb fulls de colors diferents.

9. *Tangram gegant*: Amb unes peces de cartró grans, els nens/es havien de construir la figura d'un ocell.

Revista escolar *La Paperina*

La revista del tercer trimestre es va dedicar al tema de les Jornades Culturals «La Flauta Màgica». Cada nivell va aportar la seva pàgina a la revista, a més de les pàgines obertes i altres col·laboracions.

Emissió de «Ràdio XTEC Ceip La Canonja», on un grup de nens anaven explicant tot el que va succeir aquells dies a l'escola.

Sortida al conservatori d'una localitat propera per escoltar en directe diferents instruments.

Concert coral

Com és tradició, durant les jornades, hi ha una actuació de la Coral de l'escola, tant per als alumnes, com per als pares. S'intenta que el repertori interpretat estigui relacionat amb el tema triat.

Aquest any es va incloure algun cànon que parlava d'ocells i la cançó instrumentada: «La campana ja sona».

Ombres xineses

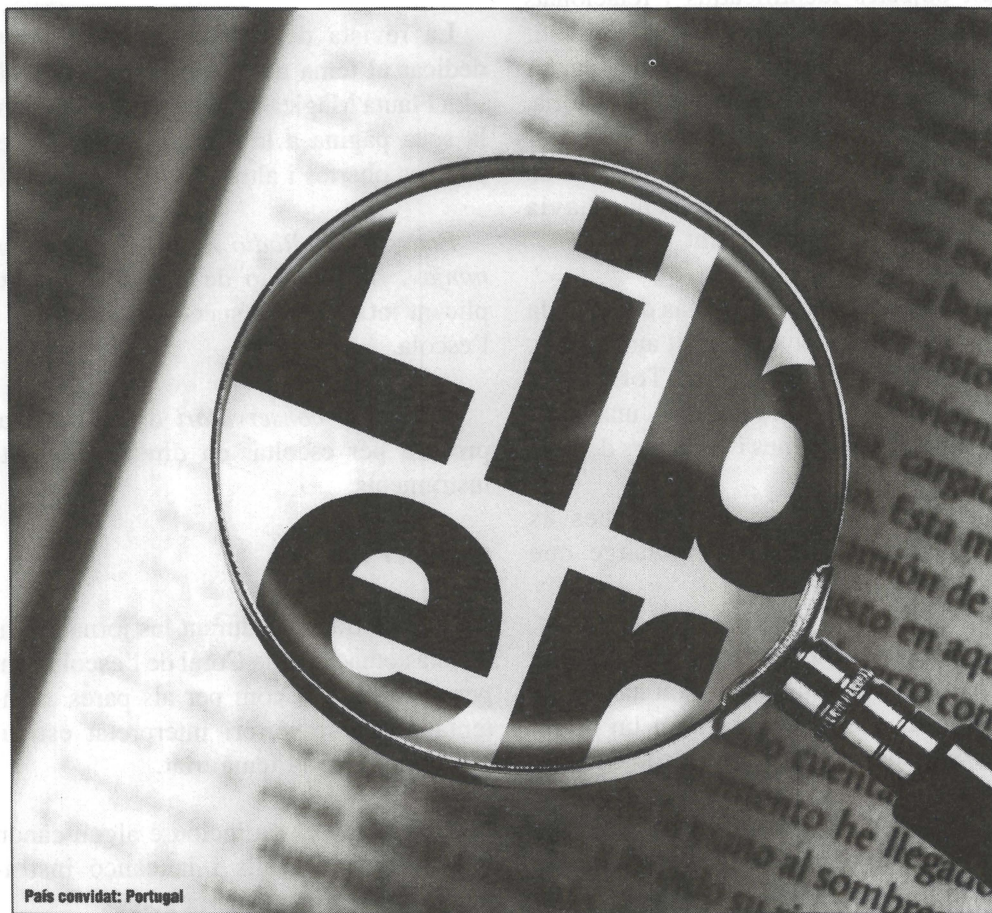
Abans de l'actuació de la coral es va fer una representació d'ombres xineses, preparades per alumnes de 6è, de quatre de les set audicions treballades.

Aquestes audicions anaven introduïdes per un text en relació amb la història i que resumia tot el conte.

Fira Barcelona

02.10.02
05.10.02

Montjuïc 1
www.liberbcn.com
902 233 200

País convidat: Portugal

20ª Fira Internacional del Llibre

Si vol gaudir del major **esdeveniment** del sector editorial, vingui a Liber 2002, la gran Fira Internacional del Llibre on se cita tot el món de l'edició espanyola i iberoamericana. Una oportunitat única per descobrir més de 800 editorials, procedents d'una gran diversitat de països i cultures, i compartir idees, coneixements i experiències del sector editorial.

Av. Mª Cristina, s/n · 08004 Barcelona · España · Tels.: 902 233 200 · 93 233 20 00 · Fax: 93 233 26 48 · e-mail: liber@firabcn.es

 **FEDERACIÓN DE GREMIOS
DE EDITORES DE ESPAÑA.**

• Instituto Español de Comercio Exterior. ICEX

• Ministerio de Educación, Cultura y Deporte
Dirección General del Libro, Archivos y Bibliotecas
• Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura

• Ajuntament de Barcelona. Institut de Cultura
• Centro Español de Derechos Reprográficos (CEDRO)
• Gremi d'Editors de Catalunya

IBERIA

Mestres, professorat i alumnat de més de 300 aules han participat en un projecte nou: escriure contes de ciència. Llegim, a títol de mostra, dues experiències corresponents a una aula d'educació primària i l'altra, estimulada per la professora de ciències naturals, d'un curs d'ESO.

Escriure contes de ciència

Marta Valls
CEIP Gitanjali (Badalona)

Una aventura literària. El viatge de l'Òvit

Tota la comunitat educativa de l'Escola Gitanjali de Badalona està molt contenta pel fet que els alumnes de 5è han guanyat el primer premi de la seva categoria en el Primer Concurs de Literatura Científica per a escoles que ha promogut el Museu de la Ciència.

Aquesta petita aventura va començar quan l'equip de mestres de l'escola vàrem valorar que la participació en aquest concurs seria un estímul per escriure i també possibilitaria treballar la cooperació, la posada en comú i la col·laboració entre els alumnes, perquè les bases oferien la possibilitat de participar amb un text escrit per tot el grup.

Quan vam presentar la proposta, els

alumnes s'hi varen engrescar tot seguit. El fet de poder utilitzar un personatge imaginari va ser força estimulant. Ràpidament sorgiren moltes bones pensades, però la idea de la Coral i la Rita de recrear el personatge d'un òvul va captivar immediatament tots els nens i nenes. El tema de la menstruació i la «preocupació» natural que desperta en aquestes edats va ser l'element decisiu per decantar-se unànimement per escriure una història sobre aquest fet.

Bé, una vegada escollit el tema de la narració calia cercar informació científica. No havíem de perdre de vista que el text havia d'estar fonamentat científicament! Llavors els alumnes, distribuïts per grups, consultaren l'Enciclopèdia Catalana, llibres sobre sexualitat, diccionaris i llibres de ciències naturals. No cal dir que el seu entusiasme va ser constant. Estaven cercant documentació sobre una tema que realment era del seu interès.

Amb força informació a les mans i molts dubtes s'encetà un debat col·lectiu sobre la menstruació. Calia que els alumnes aclarissin totes les seves incògnites i, per què no dir-ho, també els seus temors. En les dues sessions que duraren aquestes converses s'aconseguí molt bona comunicació entre els mateixos alumnes i amb la mestra.

Amb tots els aclariments fets i dubtes desvetllats calia posar-se a redactar. L'argument sorgí sense dificultat. Cada alumne aportava el seu gra de sorra, bé enriquint el fil de la narració, bé cercant el mot més adequat, bé aportant un to divertit...

Finalment s'arrodoní el text, el passaren en net i l'enviaren per correu electrònic.

Arribà el dia del veredict i tots els alumnes de 5è estaven a l'aula d'informàtica, per cert, passant en net uns contes que havien escrit i que volien presentar al Premi Lola Anglada que es convoca a la mateixa ciutat de Badalona. Entrà la cap d'Estudis, l'Anna, i comunicà la bona notícia. Els crits d'alegria foren unànimes, les rialles i les abraçades es multiplicaren entre els alumnes... Finalment tants d'esforços tenien recompensa! I, a més a més, allò que se'ls fes una festa, que tinguessin l'entrada gratis al Museu de la Ciència durant un any, que poguessin obtenir un lot de llibres científics per a la biblioteca d'escola i material per al laboratori de ciències no feia més que afegir-se a l'alegria i l'entusiasme general de tots els nens i nenes.

Durant una setmana, els alumnes no parlaven de res més a l'aula. Només volien que els expliqués com seria la festa, quins altres contes s'hi havien presentat...

Arribà el dijous 25 d'abril i anàrem al Museu de la Ciència a l'acte de lliurament dels premis. Va ser fantàstic llegir el text davant de tanta gent! –diu la Mònica. Estàvem molt emocionats! –diu en Pol B.

Aquell dia va ser molt intens per a la classe de 5è, ja que es reconeixia públicament la seva tasca, se sentien protagonistes, valorats i recompensats pel seu treball. Va ser un dia de nervis, emocions i molta alegria.

Fotografia dels autors del text.

Va ser molt divertit que ens entrevistés la ràdio i TV3 –diu la Sara G.

Com a equip de mestres, estem satisfets d’haver participat i creiem que experiències com aquestes són les que realment fan

significatiu l’aprenentatge i encoratgen els alumnes a iniciar noves aventures en el món de la literatura i també, val a dir, engresquen els nens i les nenes a estudiar, a millorar, a esforçar-se i a creure en l’aprenentatge en un sentit ampli.

El viatge de l’Òvit

Hola! Em dic Òvit, sóc grassonet i rodonet, quasi esfèric. Em diverteixo rodolant, sóc molt atlètic i esbojarrat.

Ara us explicaré com és casa meva. Visc en una sala força fosca i molt gran que es diu ovari, on no hi cabem ni un, ni dos, ni tres òvits, sinó que ens hi encabim molts més i... tots som germans!

Ah! Diuen que a l’altra banda hi ha més òvits iguals que nosaltres.

78 Contes de ciència

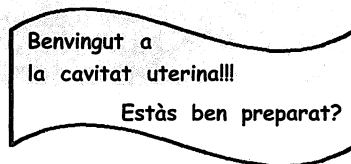
Sóc el més gran de tots, el que té més experiència i el que primer ha madurat. És per això que ja tinc les maletes fetes i falta poc per iniciar el llarg viatge.

Avui és el gran dia! Estic molt nerviós! Els meus germans m'han preparat un gran comiat, hem fet una gran festa amb paperets i serpentines i ara, en aquests darrers instants, em fa pena abandonar-los, però també penso que un dia o altre ells també hauran de marxar.

I ara ja estic a punt de desprendre'm. Un, dos i... tres! Ja he fet el saltiró decisiu! Que divertit! Iupiiiiiiii!

Sense adonar-me'n em trobo navegant i llissssssscant per les trompes de Falopi. Em sento una mica insegur i sol. Pressento possibles sorpreses tot i que m'han dit que, com que sóc el primer, tinc poques possibilitats de ser fecundat.

Han passat ja catorze dies i això comença a ser força avorrit. Però, què veig allà al fons? Sembla una petita llum. M'hi acostaré. Què és això? Un cartell? Què hi diu?

Pobre de mi! Què em passarà?

Tímidament i amb una mica de por avanço per aquesta cavitat muscular, de parets gruixudes, en forma de pera aplanada d'uns 7 o 8 cm de llargada.

Estic amoïnat, no sé si tornar enrera, sento un fort soroll! Crec que m'he perdut! Regularé i aniré cap a casa, retrobaré els meus germans...

Oh, no! No puc girar cua perquè un corrent m'arrossega! És un corrent sanguini i m'hi trobo nedant pel mig tot sol! Ospa! He perdut les maletes...!

Que m'ofegooooooo!!!

Autors i autores: alumnes de 5è de primària. Cicle superior
Escola Gitanjali
Avinguda Martí Pujol, 37-41 • 08912 Badalona
Categoria c

Fem contes de ciència

Mariona Domènech

Professora de Biologia de l'IES Menéndez y Pelayo

Hem rebut la convocatòria del primer concurs de contes científics, amb la qual, entre altres activitats, el Museu de la Ciència de Barcelona vol celebrar el seu XX aniversari.

D'entrada sorprèn. Per què? Doncs perquè sembla difícil relacionar els contes, que són «mentida», amb la ciència, que diu «veritats». Algú pot pensar: –Quina manera més poc científica de celebrar-ho! I és aquí on es planteja el problema: en el model de ciència que tenim i que intentem ensenyar, parlar i escriure.

Si pensem que la ciència és un conjunt de «veritats» que els científics «descobrixen»¹ i expliquen en un llenguatge estrany, llavors no té sentit fer contes de ciència, perquè no participem del procés científic. Però si pensem que la ciència és una nova manera d'interpretar el món, i que el seu llenguatge es va construir sobre la base de compartir experiències, prediccions i especulacions per arribar a acords i «lleis» més o menys definitives, llavors podem fer contes de ciència.

Perquè fer contes científics és, en certa manera, entendre molt bé el resultat final d'un coneixement científic, però relatar-lo sense les explicacions i argumentacions

pròpies del llenguatge científic i utilitzant, en canvi, recursos literaris imaginatius com la metàfora, l'analogia i altres. S'assembla al llenguatge, ple d'emoció, d'incertesa, de templeig i d'imaginació, de l'investigador davant d'un nou experiment.

La major part de les idees científiques passen per un estadi en el qual tenen un caràcter provisional, i el llenguatge que el caracteritza és personal i humà. «Es fa ús d'analogies figuratives, preses d'altres àrees de l'experiència. Els científics aconseguen noves maneres de parlar a partir de les metàfores disponibles en el seu temps.» (Clive Sutton, 1997)

Podem recordar molts exemples de com els científics utilitzen el llenguatge metafòric i analògic per comunicar els seus descobriments. El de Harvey per descriure la circulació «...amb un moviment com si fos un cercle»; el de Boyle, que descriu les partícules de l'aire com «... encenalls fins que els fusters treuen dels ribots». O com Watson i Crick que descriuen el seu model de DNA «...com una escala de cargol...», per dir-ne alguns.

Però el que en el camp de la ciència comença com una interpretació figurativa es transforma, amb el pas del temps, en un

coneixement acceptat, ben recolzat en un seguit d'explicacions i argumentacions. Tanmateix, un conte científic es queda en el terreny de la interpretació figurativa i de la imaginació.

Com relata Ricardo A. Kleine (Neuquen, 2000) en els seus contes, «...com quasi tots els nens m'agradava veure caure les llavors de l'arç. Una part densa i compacta unida a una ala que volava per l'aire. Aviat vaig deduir que aquesta ala seria com una vela amb la qual el vent l'ajudaria a traslladar-se a un lloc llunyà... Més tard vaig aprendre que aquests fruits no cauen per si mateixos, sinó per acció de la gravetat, i que alguns maduren a la tardor i que la humitat i el fred de l'hivern els preparen per germinar a la primavera... El dia que vaig aprendre tot això, que vaig saber per què passen les coses, vaig sentir un gran goig, perquè el coneixement no destruïa la visió poètica amb què em continuava meravellant en veure caure les llavors d'arç».

Veiem ara com la Laura Calvet (alumna de tercer d'ESO) fa contes de ciència.

«Fa uns dies, la meva mare m'explicava un record estrany. Em deia que quan vaig aprendre a parlar, com qualsevol mare, em preguntava les qüestions rutinàries de sempre, què havia fet avui i com estava. Però la meva resposta era bastant particular. Li explicava els fets del dia en tercera persona, posant-hi molts cops una mica d'imaginació, i traient la meva tristesa o alegria, depenent del dia, en forma d'història.

»Quan em demanen com se'm va acudir

el conte de "L'Alexandra vol viure", m'és difícil de contestar. Suposo que amb els anys els sentiments d'aquella nena s'han anat complicant. Ara tanco els ulls i intento traduir allò que floreix dintre la meva ment en paraules, deixant part de mi en cada text. Però aquest cop ha estat una mica diferent. Era la primera vegada que em presentava en un concurs "seriós", i no era un escrit només per a mi mateixa, sinó per altra gent, a pesar que això no havia de suposar cap canvi.

»La idea del conte es va anar desenvolupant lentament a partir d'una imatge que em va venir al cap. Aquesta era una papallona, l'Alexandra, recolzada en una flor. A partir d'aquí vaig començar a deixar-me dur per la imaginació. Les ales es mouen amb uns moviments dolços, els pètals radiants i acariciats tendrament per la brisa, el sol reconfortant, il·lumina una imatge insignificant. Però, què li passa a la papallona? Té uns ideals, una vida? Les coses són realment tan boniques?

»A partir d'aquí, les preguntes busquen les respostes i trenquen una visió d'harmonia per buscar-ne un principi i un final. La història es coordina sola, per dintre. I a partir d'aquí vaig relacionar-la amb la realitat científica. Em sembla que aquesta va ser per mi una gran experiència. Amb l'educació t'ensenyen moltes coses, i agraeixo aquest aprenentatge, però necessito saber quina relació hi ha entre aquests dos camins tan diferents, que fins i tot a la societat estan separats per tipus de persones. És només una manera de saber la raó d'aprendre.

»Aquest conte científic m'ha mostrat un fil entre les ciències i les lletres, m'ha fet perdre una mica el temor a l'exactitud, i m'ha ensenyat que en alguns casos la realitat i l'imaginari es poden confondre. Vaig tardar una setmana a recopilar la informació necessària, el temps per passar-la a paper va ser d'unes tres hores. La idea d'utilitzar dos dialectes, ja la tenia des del començament, anava junt amb la imatge. Volia marcar les dues formes de pensar: la literatura i la científica, unides per una història bastant corrent, la vida d'una papallona.

»No sé si haig d'estar satisfeta d'aquest reconeixement per part del Museu de la Ciència. Suposo que el normal és que sí, oi? No ho sé... Per a mi, el premi real va ser

aconseguir passar a paraules el meu pensament i poder-los mostrar sense ser rebutjats. No sóc egoista, però un text és un tros de mi mateixa, sóc jo sense cap superficialitat de les que ens posem tots diàriament, i no és fàcil de compartir.

»L'únic que em queda per dir és que agraeixo a tothom que m'ha motivat, entre altres totes aquelles persones que m'acompanyen i també aquells que m'han i m'estan fent créixer diàriament com a persona. I que seguiré escrivint, tal com respiro. Per ser fidel a mi mateixa i a les meves utopies, fins que les paraules tradueixin tot allò que porto dintre, que és com arribar a la lluna en helicòpter.»

Laura Calvet

L'Alexandra vol viure

Era abril. El sol ja havia envaït tota la selva i filtrava suaument la seva claror entre les fulles encara humides per la rosada. De cop, un raig de colors va passar per sobre les branques. Totes emigraven. La destrucció constant del seu hàbitat no els deixava cap més elecció. Era fantàstic veure com es movien, seguint una dansa constant de formes extraordinàriament àgil i delicada. Eren milers les que fugien de Nova Guinea cap Europa en busca d'un altre espai, i perseguides pel temps, sabien que la reproducció hauria de ser ràpida. Ella, però, era l'única de la seva espècie, *Priamus*, que emprenia el viatge. Amenaçades pel perill d'extinció, cada cop en quedaven menys i l'*Ornithoptera Alexandrae*, és a dir l'Alexandra, aquell matí havia pres la decisió de viure. Les seves ales eren d'una envergadura de 260 mm i malgrat la seva grandària, el que impactava en veure-la era el seu vestit de formes i colors. Molts cops, al observar-les, em preguntava quina fada havia estat capaç de pintar-les tan minuciosament per aconseguir uns efectes tan màgics. El color predominant era el verd clar, que es transformava en blau maragda a mesura que s'acostava de les vores. Aquests tons suaus contrastaven amb el negre profund, escampat en forma de taques per tota l'extensió de les ales. També eren especials les formes amb què estaven dotades, semblants als corrents que segueix un riu.

Les lepidòpteres tenen un cicle vital dividit en quatre etapes (ou, eruga, crisàlide i papallona), que és anomenat científicament holometable. La major part de la vida de l'insecte transcorre en la tercera fase, la crisàlide. La quarta, en canvi, només dura aproximadament dues setmanes, el temps just per reproduir-se abans del deteriorament de les seves ales. El pas de la tercera etapa a la quarta, és a dir, la transformació de la crisàlide en papallona, és un dels fets més extraordinaris de la naturalesa.

Els lepidòpters se separen especialment en dos grups, els rhopalocers (diürns) i les heteròceres (nocturnes). Les seves particularitats principals són: les ales cobertes d'escames proveïdes de pigments que produeixen el color, i la trompa enrotllada en forma d'espiral que utilitzen per absorbir el pol·len. El seu exoesquelet està format per quitina. El seu cap és una càpsula peluda amb apèndix sensorial. Darrera els palps es troben els seus ulls compostos i després del front se situen les antenes. El tòrax consta de tres segments amb un parell de potes cadascun i amb les ales al tercer i al quart. Les àrees principals d'aquestes darreres són: les vores costals, la vora interna, les subdivisions de la superfície i el marge extern. També s'han de destacar les venes, que són de gran importància, situades a la cara inferior de l'ala. Per estudiar-les és aconsellable humitejar-les amb una mica d'alcohol.

L'Alexandra estava feliç com mai. Sentia la calidesa del sol i el vent refrescant sobre seu. Feia gairebé una setmana que volaven i sabia que no faltava gaire per arribar. Ja havien passat el mar, i la Sierra Nevada es definia pura i innocent des de l'altura del seu vol. Es va parar un moment en una zona pantanosa per reprendre forces abans de seguir el viatge. Va acostar-se fins a una planta en flor de tons violetes radiant. Tranquil·lament, l'Alexandra va recolzar-se a la superfície interna de la fulla que transmetia una olor deliciosa i va expolsar-se coquetament les ales.

En aquest moviment, un segment de l'ala va fregar un pèl estrany que hi havia dintre la fulla i aquesta, ràpidament, va tancar de cop les seves meitats dentades deixant-la així empresonada en una cavitat que la rodejava implacable. Desesperada, va forcejar per alliberar-se, però això encara va empitjorar més les coses. Cada cop que es movia, unes glàndules internes en forma de secreció viscosa, és a dir, de gotetes enganxoses, es desprenien i la retenien més fortament.

La Dionea Muscipula és una planta dita vulgarment planta carnívora o insectívora. Moltes utilitzen colors brillants i nèctar perfumat per atraure les seves preses i així, un cop atrapades, dissoldre-les, digerir-les i absorbir-les com a aliments.

L'Alexandra cridava, plorava. Sentia que la mort estava al seu costat, que venia i no podia fer res per evitar-ho. Ella volia que la seva espècie seguís endavant, volia que el viatge tingués algun sentit, tan a prop del final. Volia trobar el seu lloc, reproduir-se i morir desgastada, acabant així el seu cicle vital i donant pas a les noves generacions. L'únic que tenia a la ment en aquell moment era que volia viure, però ara, a pesar de tot,

era massa tard. Cansada de crits i llàgrimes, com si repassés el sentit de la seva existència a les portes de la mort, l'Alexandra va explicar-li a la Dionea el que sentia.

Després de tirar tot el que tenia dintre, l'Alexandra va quedar buida de paraules i va tancar el ulls. En aquest moment va sentir la calidesa del sol que entrava pels tentacles i que aquests, lentament, s'obrien per alliberar-la. Va sortir i, mentre acariciava tendrement la tija de Dionea amb les seves ales, va marxar.

Però què vol dir això? Aquesta història no té cap sentit científicament!
És possible que la imaginació trenqui les barreres científiques?!

L'Alexandra va tornar a agafar el ritme del vol i, encara atontada, va seguir el seu camí en busca de les seves companyes.

L'humà, en el seu camí del mico a l'ésser actual, ha passat per diverses etapes que han requerit sis milions d'anys de desenvolupament. L'Australopithecus africanus va ser el primer a utilitzar els útils de pedra i os. Més tard va arribar l'Homo habilis i després l'Homo erectus, del qual formen part l'Home de Neandertal i l'Home de Cromagnon, que van ser els descobridors del foc. L'últim és l'Homo sapiens. Se sap que des dels primers temps l'ésser humà ha tingut una preferència particular cap a les papallones, fins al punt de col·leccionar-ne per afecció i que moltes de les espècies buscades quedin en perill de desaparició o extinció.

L'Homo sapiens que va atrapar l'Alexandra feia anys que buscava una espècie com aquella i va quedar sorprès de veure-la fora del seu hàbitat natural. La va posar en un pot de vidre i es va dirigir cap a casa, amb la intenció de clavar-la viva dintre de la vitrina ja preparada per a les papallones exòtiques, com havia fet molts cops. Va anar alentint el pas i sense saber per què, es va treure el pot de la butxaca i es va quedar uns minuts observant l'Alexandra. Mentre mirava els seus moviments bruscos i desesperats, es va preguntar si la deixaria viure o no.

Laura Calvet Butzbach
3r d'ESO grup 3.2
IES Menéndez y Pelayo

La supressió de les annexes, Sienkiewicz, el Mío Cid i Charlton Heston

Jaume Cela

M'he esperat a escriure aquest article fins al moment que tot estigués dat i beneït. Potser és un excés d'escrúpol, perquè el decret que suprimeix les escoles annexes em toca de ple —sóc director d'una d'aquestes escoles— i algú podia pensar que el meu únic interès era defensar la barraqueta. I davant d'aquest hipotètic retret vaig pensar allò de la dona del Cèsar, que ha de ser honrada i semblar-ho.

A Catalunya hi ha set escoles annexes. Aquests centres tenen dos objectius principals: acollir alumnes de pràctiques de les Facultats de Ciències de l'Educació i impulsar propostes d'innovació, les quals després d'avaluar-ne els resultats i fer-ne les modificacions que convingui es poden generalitzar per tota la xarxa escolar.

El sistema de provisió dels mestres que treballem en aquest centres és en comissió de servei. Cada dos anys ens hem de presentar a un concurs de mèrits. Hi ha també la possibilitat, si et guanyes la plaça, de prorrogar-la un parell d'anys més.

El concurs té dues parts. La primera és l'avaluació del currículum. Cal dir que no hi ha novetats, en aquest apartat, i es valora el que sempre s'avalua en aquestes ocasions:

antiguitat, formació, anys de treball en una annexa, publicacions, gestió... Ja ho veieu: res de nou a l'horitzó. La segona part consisteix a presentar un projecte que s'avinui amb el projecte educatiu del centre on vols treballar. El tribunal l'analitza i escolta la defensa oral que en fa el candidat o la candidata a obtenir la plaça. Després el declara apte o no apte. Si és considerat apte es valora el currículum.

Dos motius han portat la Conselleria a suprimir aquestes escoles. El primer és que en aquests moments tots els centres poden acollir alumnes de pràctiques. El segon és que des que hi ha plans estratègics es considera que totes les escoles poden ser centres experimentals. El primer em sembla indiscutible. Al segon, hi tinc alguna objecció que no faré perquè és de caràcter menor.

Feta aquesta introducció, intentaré explicar per què no he celebrat l'arribada d'aquest decret. Molt senzill: em sembla que s'acaba amb un model que permetia que les escoles tinguéssim veu per constituir un equip de mestres.

Sóc dels que crec —tot i que dec pertànyer a una minoria, perquè el Consell Es-

colar de Catalunya va aprovar el dictamen del decret de supressió de les annexes només amb un vot en contra i una abstenció— que la qualitat de l'escola passa per modificar els concursos de trasllats. Cal incorporar-hi les necessitats dels centres, els dissenys dels perfils de la gent que respon als criteris d'allò que el centre necessita, sense perdre l'objectivitat que ha de tenir tot allò que és públic. No demano equips d'amics, sinó el paper actiu dels equips en la tria dels mestres que han de formar-ne part per impulsar el projecte comú de l'escola.

El concurs de mèrits —tot i que necessitava alguns retocs— era un sistema més positiu que el del concurs general de trasllats, perquè tenia més presents els interessos legítims dels mestres amb els interessos —legítims també— de les escoles.

Aquesta mateixa argumentació està a la base de la decisió que ha pres la Conselleria en el tema dels plans estratègics, però es veu que els mateixos arguments no serveixen per a les annexes.

Tinc la impressió que es despulla un sant i la tristesa de pensar que no se'n vesteix cap altre.

I com un Sienkiewicz amb els dits tancats de guix pregunto «Quo vadis», Conselleria? Confio que l'equip de govern deu saber on va. Jo no gaire. Però també podem preguntar «Quo vadis» a la resta d'agents educatius perquè encara no hem sabut trobar un sistema de provisió de places que tingui present què es cou a les

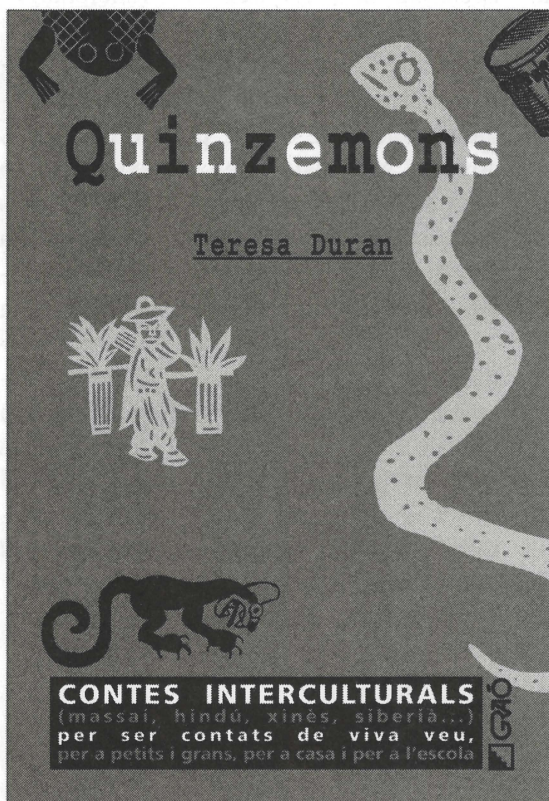
escoles i qui són els millors cuiners dels plats que preparen i relacionar aquesta necessitat amb els drets dels funcionaris.

La segona objecció es refereix a la poca elegància —per dir-ho de manera elegant— que han tingut per notificar-nos aquesta supressió. Les annexes ens en vam assabentar per un d'aquests correus que ens fan arribar els sindicats. M'hauria semblat més correcte que ens haguessin convocat a una reunió, ens haguessin explicat els arguments que tenien per acabar amb aquests centres i haguessin escoltat les nostres opinions. És allò del bon vassall i del bon senyor. I com aquesta frase em porta a pensar en el Mío Cid i el Mío Cid —el Meu— és en Charlton Heston, m'he consolat veient *Cuando ruga la marabunta*.

Quinzemons

Recull de contes interculturals per a l'escola

TERESA DURAN

Quinzemons és un recull de narracions per a petits i grans. Històries de quinze comunitats llunyanes i fins i tot desconegudes triades per ser contades aquí, de viva veu. Hi trobareu insinuacions sobre la manera d'explicar-les i d'utilitzar-les a l'escola, però són només això, insinuacions. Confiam que vosaltres ja sabreu què n'heu de fer d'aquest recull, i com ho heu de fer.

Sobretot sí, con nosaltres, teniu moltes ganes d'integrar al nostre patrimoni oral aquelles paraules que ens vénen de molt lluny, perquè la paraula és una eina senzilla, que fa de pont entre el tu i el jo, entre els altres i els nosaltres.

Comencem a contar!

98 pàgines 8,20 €

EL CUC I ELS ANIMALS SALVATGES (CONTE MASSAI) • LES GRALLES I EL SERPENT (CONTE HINDÚ) • EL GAT I ELS RATOLINS (CONTE TIBETÀ) • ONCLE JAGUAR, ONCLE BRAU I ONCLE CONILL (CONTE MISQUITO) • L'ÀLIGA I EL CAÇADOR (CONTE HURON) • SARSOR (CONTE MARROQUÍ) • ELS TRES CONSELLS (CONTE SUFI) • L'HOME INVISIBLE (CONTE XINÈS) • LA SETMANA DE NASREDDIN HODJA (CONTE TURC) • EN CLOSCABUIDA (CONTE SIBERIA) • L'ORIGEN DEL VIOLI (CONTE ROMI) • NITYÍ I EL PITÓ DE SEBA (O PITÓ AFRICÀ) (CONTE AFRICÀ) • L'ÓSSA GEGANTINA I L'ÓSSA MAJOR (CONTE IROQUÈS) • L'ESPASA DE BANZO (CONTE JAPONÈS) • EL VELL REGIRAMUNTANYES (CONTE XINÈS) •

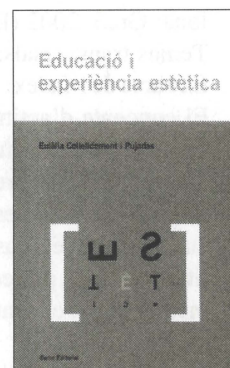
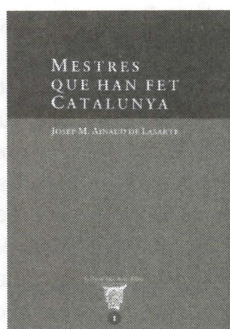

GRAÓ

C/ Francesc Tàrraga, 32-34, 08027 Barcelona

A/e: amacias@grao.com

Telèfon: 93 408 04 64

Novetats bibliogràfiques

Biblioteca Rosa Sensat

AINAUD DE LASARTE, Josep M. *Mestres que han fet Catalunya, I*. Barcelona: Mediterrània, 2001 (Aula Maria Rúbies; 1)

CALATAYUD ARENES, Mari Paz; SERRA DESFILIS, Emilia. *Las relaciones de amor en los adolescentes de hoy*. Barcelona: Octaedro, 2002 (Recursos; 43)

Cap a una Llei europea d'educació. Universitat Autònoma de Barcelona Servei de Publicacions: Bellaterra, 2001.

Extracte de l'índex:

Concepte d'Europa; Els debats europeus en política educativa a l'inici del nou mileni; Les finalitats educatives, Els valors de l'educació, L'administració, la gestió i l'avaluació dels sistemes educatius, El currículum i l'organització escolar, La professió docent; Bases d'un sistema educatiu per al segle XXI. Informe sobre l'enquesta a experts europeus; Propostes per a una Llei europea d'educació: Vers uns delimitaments comuns, justificatius d'una Llei europea d'educació; Els debats sobre l'educació als

països de l'Europa meridional: Espanya, França, Itàlia, Portugal; Els debats sobre política de l'educació a la Gran Bretanya; Bases de pensament per a una Llei europea d'educació, Alemanya; Bases de pensament per a una Llei europea d'educació: Suècia.

COLLELDEMONT I PUJADAS, Eulàlia. *Educació i experiència estètica*. Vic: Eumo, 2001 (Interseccions; 26)

Extracte de l'índex:

La sensibilitat com a fonament i objecte de l'educació estètica; Una pedagogia arrelada en l'impacte del sensible: L'art com a referent pedagògic; Educar per conformar paisatges; Formar per veure i pensar la persona des de l'estètica; L'experiència estètica en la ideació pedagògica; Formació i experiència estètica.

FRABBONI, Franco. *El libro de la Pedagogía y la Didáctica: 1- La Educación*. Madrid: Popular, 2001.

GUITART ACED, Rosa. *Les actituds en el centre escolar: Reflexions i propostes*. Barce-

lona: Graó, 2002 (Biblioteca de Guix. Sèrie Temes transversals; 129)

Extracte de l'índex:

El concepte d'actitud, l'aprenentatge de les actituds; Les actituds i el centre escolar; Una proposta sobre com treballar les actituds en el context escolar: principis generals en els quals es basa; El treball de les actituds dins el projecte curricular; El treball institucional: el centre com a comunitat educativa.

La literatura infantil i juvenil catalana: un segle de canvis. Teresa Colomer (Ed.)

Bellaterra: ICE de la Universitat Autònoma de Barcelona, 2002 (Els llibres de l'ICE de la UAB. Sèrie Societat i Educació; 11)

Los retos de la enseñanza pública. José Gimeno Sacristán (Coord.) Madrid: Akal / Universidad Internacional de Andalucía, 2001 (Sociedad, cultura y educación; 1)

Extracte de l'índex:

La enseñanza y educación públicas, los retos de responder a la obligación de la igualdad, respetar la diversidad y ofrecer calidad; La educación y el futuro de las ideologías: perspectiva desde el liberalismo y desde el socialismo; La escuela y sus funciones, de la reproducción social a la producción de identidades; La construcción de la escuela pública como institución democrática: poder y participación de la comunidad; Estado mercado y profesión, o cómo reunir lo peor y lo mejor de cada casa; La escuela pública como agente igualador, o no, en el nuevo escenario social; Por un control público del sistema educativo; El profesorado y la innovación educativa; La función educativa de la escuela pública actual.

Els valors de l'art a l'ensenyament. Ricard Huerta (Ed.) València: Universitat de València, 2002 (Colecció Oberta. Didàctica; 67)

El racó dels navegants

Orientació professional

R. Armejach

rarmejac@pie.xtec.es

R. Cemeli

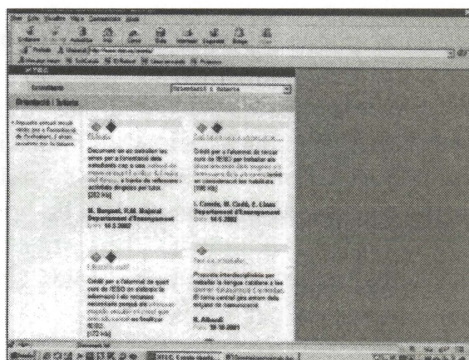
rcemeli@pie.xtec.es

Arriba el moment final de l'orientació. Per fer-ho hem de tenir en compte: les aficions, les aptituds de l'alumnat i les possibilitats de feina en l'entorn. Hi ha les sortides cap als batxillerats i les universitats, però avui ens voldríem centrar en les propostes per fer formació professional:

- Què comporta fer un mòdul de cycle mitjà o de cycle superior?
- Com es pot fer el pas d'un cycle a l'altre?
- Quins centres imparteixen els cycles formatius o la família professional que ens interessa?
- Quins estudis professionals puc fer sense moure'm de la meua ciutat?

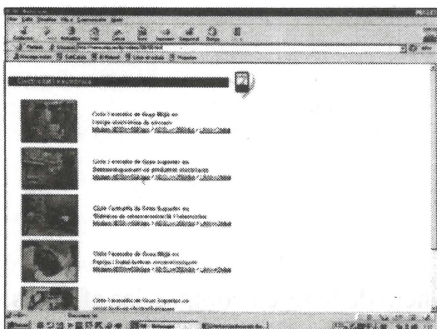
Aquestes són algunes de les preguntes que molts alumnes es fan al llarg de 4t d'ESO i en especial en el tercer trimestre. Si dins la tutoria, en alguna forma d'agrupament, C.V., tallers, xerrades..., han treballat aspectes d'orientació, en aquest moment tenen bastant clar les seves expectatives i les possibilitats. Quedaria per veure on s'ha de fer la preinscripció, quin es el currículum concret i la durada dels estudis. Aquest és el tema que avui encetem.

Per a les aptituds i el coneixement d'un mateix trobarem a <http://www.xtec.es/orienta/> pàgines amb materials que podrem baixar al nostre ordinador, i altres que poden arrodonir el tema les podeu trobar a: <http://www.xtec.es>. En la pàgina inicial prémer a «Escola oberta» l'apartat d'«Orientació i tutoria».

Però avui voldríem visionar més àmpliament, perquè és especialment interessant, la pàgina <http://www.xtec.es/jp/>

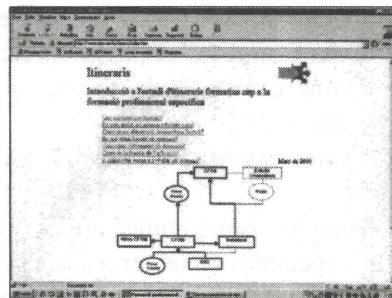
En primer lloc, hi trobem aspectes genèrics i que ens situen en la normativa, el pas de cicles, els currículums de cada especialitat... També hi trobem vídeos de les diferents famílies professionals i les sortides laborals de cada especialitat, que es poden veure des de l'ordinador.

Per passar de cicles o per iniciar un cicle formatiu sense el graduat de l'ESO, hi trobarem les proves d'accès i els centres on es duen a terme a tot Catalunya.

En aquesta pàgina inicial hi trobarem esquemes dels itineraris, explicats d'una manera planera per poder treballar a classe o amb les famílies dels nostres alumnes.

És especialment interessant el treball de consulta que es pot fer clicant damunt la paraula *centres*. La cerca pot dirigir-se a una especialitat concreta d'una família professional i veure els centres de tot Catalunya on s'imparteix o es pot agafar la localitat com a punt de referència i veure'n les ofertes de formació en cicles mitjà i superior. Per exemple:

En quins centres de Badalona es poden fer arts gràfiques en l'especialitat de enquadernació i manipulació de paper i cartó?

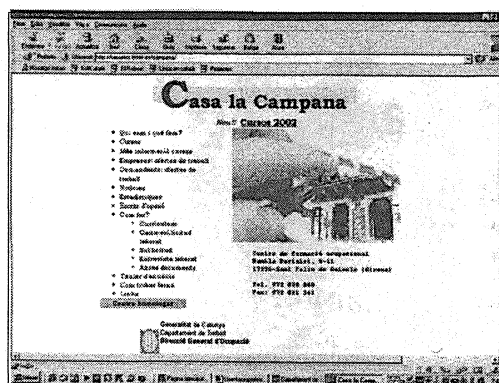
Per respondre a la pregunta cal <http://www.xtec.es/jp/>. Clicar la paraula «centres». Apareix un qüestionari on se selecciona, en la finestreta «cicles formatius de grau mitjà», l'opció «Arts gràfiques» i en la finestreta del costat on han aparegut les tres possibilitats que té l'especialitat l'opció «Manipulació de paper i cartró». Desplacem el ratolí fins al final del qüestionari i premem el botó de fer la recerca. Apareixeran amb nom, adreça, telèfon i especialitats tots els IES de la ciutat que compleixen aquesta condició.

És interessant que els nois i noies facin diverses recerques fins a tenir clar que és el més interessant per a ells.

Dins el món de la formació ocupacional, hi trobem multitud d'ofertes tant públiques com privades. Les cases d'oficis, els PGS... són el vessant que la Generalitat preveu per a aquest tipus de formació ocupacional, i cursos subvencionats amb fons europeus i/o per sindicats i gremis en completen l'oferta. Aquí en podem veure una mostra. Podeu ampliar amb el Google <http://www.google.es> fent la cerca amb les paraules: «Formació ocupacional».

Com que la preinscripció en aquestes ofertes és més àmplia en el temps, serà el tema d'una altra trobada en aquest racó dels navegants.

Esperem que sigui útil la navegació i els vostres alumnes trobin aquell centre que els il·lusiona per fer l'aprenentatge d'aquelles feines que els obriran les portes al món del treball.

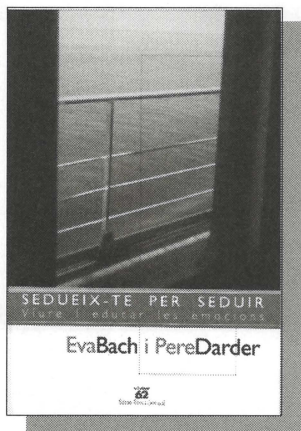

novetat

Sedueix-te per seduir Viure i educar les emocions

Eva Bach i Pere Darder

Edicions 62
Col·lecció Llibres a l'abast - Sèrie Rosa Sensat
272 pàg. PVP: 15 euros

Seduir-se un mateix és el punt de partida indispensable per ser capaç de seduir i engrescar els altres, i gaudir conjuntament de la vida i les relacions. Les vivències emocionals són singulars i condicionen la nostra actitud davant la vida. Aquest llibre pretén afavorir la capacitat de transformar la pròpia vivència en coneixement, així com el desenvolupament progressiu d'una actitud sana i integradora. En lloc de formular una teoria de les emocions o d'oferir un model d'emocionalitat intel·ligent, s'incideix en els aspectes singulars del desenvolupament personal, per tal que reverteixin en el coneixement propi i en la vinculació afectiva de l'altre.

R O S A
S E N
S A T

**Associació de Mestres
Rosa Sensat**

Av. de les Drassanes, 3
08001 Barcelona
Tel.: 934 817 373 • Fax: 933 017 550
E-mail: associacio@rosasensat.org
<http://www.rosasensat.org>

**Distribucions
Pròleg, S. A.**

Mascaró, 35
08032 Barcelona
Tel: 933 472 511
Fax: 934 569 506
E-mail: prologo@ctv.es

Cartellera

JORNADES

Primeres Jornades Ensenyament-Arxius
«Didàctica amb fonts d'arxius»
dies 5, 6 i 7 de setembre

Organitza: Institut de Ciències de l'Educació de la UB

Lloc: Campus de la Vall d'Hebron
Sala de Graus de la Facultat de Formació del Professorat,
edifici del Migdia, planta tercera

Inscripcions: El període d'inscripció és **del 15 de maig al 30 de juliol**
a través d'internet a la web: www.ub.es/ice

Informació: Tel.: 93 403 51 90

XVI Jornades d'Història de l'Educació als Països Catalans
La renovació pedagògica
Figueres, dies 12, 13 i 14 de novembre

Secretaria de les Jornades: Fundació Universitat de Girona: Innovació
i Formació

Centre de Formació Universitària Joaquim Xirau
C/ Moreria, 9 • 17600 Figueres

Tel. i fax: 972 51 04 06 (de 15 a 21 h)

E-mail: info.joaquimxirau@udg.es

<http://www.udg.edu/if>

PREMIS

XIX Concurs del llibre infantil Premi El Vaixell de Vapor

Les obres concursants hauran de tenir una extensió d'entre 30 i 100 DIN A4 a doble espai i per una sola cara, i ser totalment inèdites i redactades en català.

Convoca: Fundació Santa Maria

Tramesa d'originals: S'han de trametre cinc còpies **abans del 15 de febrer de 2003 a:**

Premi El Vaixell de Vapor
Editorial Cruïlla
Balmes, 245, 4t • 08006 Barcelona

Informació: Editorial Cruïlla
Balmes, 245, 4t • 08006 Barcelona
Tel.: 932 376 344

XIX Concurs del llibre juvenil Premi Gran Angular

Les obres concursants hauran de tenir una extensió d'entre 100 i 200 DIN A4 a doble espai i per una sola cara, i ser totalment inèdites i redactades en català.

Convoca: Fundació Santa Maria

Tramesa d'originals: S'han de trametre cinc còpies **abans del 15 de febrer de 2003 a:**

Premi Gran Angular
Editorial Cruïlla
Balmes, 245, 4t • 08006 Barcelona

Informació: Editorial Cruïlla
Balmes, 245, 4t • 08006 Barcelona
Tel.: 932 376 344

24è Premi d'educació Josep Pallach

Les obres presentades hauran de ser inèdites, escrites en català i tenir una extensió mínima de 200 folis i màxima de 300 folis, a doble espai i a una sola cara. El contingut de les obres haurà de tenir un caire divulgador i tractar sobre temes d'educació que siguin aplicables a l'àmbit cultural de la llengua catalana.

Convoca: Grupo Editorial CEAC,
amb el copatrocini de la Diputació de Barcelona, Àrea d'Educació

Termini de presentació: Les obres, en 6 còpies, s'han de trametre abans de l'**1 de juliol a:**

Grupo Editorial CEAC, S.A.
Pg. Manuel Girona, 71, baixos • 08034 Barcelona
o a:

Diputació de Barcelona, Àrea d'Educació
Comte d'Urgell, 187, Edifici del Relotge, 2a planta • 08036 Barcelona

**RESPOSTA
COMERCIAL**

Autorització 12.225
B.O.C. Núm. 20 del 5-3-93

TARGETA POSTAL

**NO
NECESSITA
SEGELLS**

Franqueig
a destinació

**Associació de Mestres
Rosa Sensat**

Apartat de Correus 486 F.D.
08080 Barcelona

grava-te'ls al cap!

012

012

**atenció
ciutadana**

**Informació general
i serveis**

El telèfon 012 informa sobre els diferents serveis i organismes de la Generalitat de Catalunya i sobre infinitat de serveis d'arreu del país.

112

 112

emergència

**Ambulàncies, bombers
i policia**

El telèfon 112 facilita l'accés dels ciutadans de Catalunya als serveis d'emergències. Un únic telèfon per a totes les emergències.

Molt per fer
molt per viure

Generalitat de Catalunya

www.gencat.net

37 escola d'estiu Rosa Sensat

l'escola oberta al món

de l'1 al 12 de juliol 2002
recinte de l'Escola Industrial
Urgell, 187 - Barcelona

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

Ajuntament de Barcelona
Institut d'Educació

Diputació de Barcelona
ANULES ESCOLARS

